

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 261

פנינים לפרשת יתרו

הלכנו, כמה בני תורה, לראש העין, לרשום את בניהם לחינוך תורני, ועוקרי הדת החטיפו לנו מכות רצח. זה היה נורא! חזרנו באוטובוס. הלב נקרע. עלינו לבית של ה'חזון איש' זצ"ל המכות כאבו, אבל הכישלון צרב. אמרתי...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על תורה וחסד

"וְהִייתֶם לִי סֶגְלָה מִכָּל הָעַמִּים" (שמות י"ט, ה')

מדוע אותה הלכה, שעשו שונא ליעקב? למה ועל מה - יובן הדבר בסיפור מעשה:

רב אחד דרש בשבח הצדקה והחסד. עולם חסד יבנה, וכל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים. אמנם לא הכל עשירים ולא הכל יכולים להיטיב בממונם, אבל גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה. שזו בגופו וזו בממונו בלבד, וגמילות חסדים בין לעניים ובין לעשירים. כל אדם יכול למצוא הזדמנויות ודרכים להיטיב.

בין השומעים, עגלון העמל בפרך להרוויח פרוטות ולהביא לחם לפי הטף. ברוך השם שאינו נזקק לחסדי הבריות ואינו מתפרנס מן הצדקה, אבל לתת לאחרים - אין בידו. דברי הרב הרעישוהו: לא בכסף בלבד אפשר להיטיב, יש דרכים נוספות, וכל אדם יכול למצואן. אם אתה רואה הלך המשרך דרכו, העלהו לעגלתך. אם רעב הוא, האכילהו מציקלונך. אם צמא הוא, השקהו מקנקנך.

אבל אלו חסדים מזדמנים. שואף הוא שחסד ה' יחפוף עליו באורח קבע, ועליו לקבל על עצמו מעשה חסד קבוע.

ואז נצנץ בו רעיון: בעגלתו קבוע פנס, להאיר בחשכת הלילה. בהגיעו לביתו, מכבה הוא את הפנס, אין בו צורך.

לו - אין בו צורך, כי הוא נכנס לביתו המואר. אבל העוברים והשבים ברחוב - זקוקים לו. הרחוב חשוך, ורצוף מהמורות. בימות החמה הן בורות ומכשלות, ובימות הגשמים שלוליות וביצות. פנס - יאיר לעוברים ושבים את דרכם, ויברכוהו על כך. החסד ירשם לזכותו, וירעיף עליו חסדים ממרום.

לאחר הדרשה פנה אל הרב, וסח את רעיונו. התרגש הרב שדבריו עושים פירות, חיזק ידיו והרעיף ברכות.

באותו ערב, כששב ממלאכתו, מילא את מיכל העששית ותלאה על העגלה, שתאיר את הרחוב. בלב מתרונן שב לביתו, אכל ועלה על יצעו.

בבוקר, כשהלך לתפילה, העיף מבט וחשכו עיניו. הפנס היה מנותץ, שבירי הזכוכית מילאו את העגלה, וכתמי השמן הכתימו את המושבים. לא ההפסד הכספי צרב, גם לא הטורח באיסוף ובניקוי --- חש כקין, שקרבנו נדחה. הן לטובה חשב, להרבות חסד כיכולתו ולהמשיך עליו חסד ממרום. ונשלח מלאך לנפץ, אין לו הסבר אחר. למה, מדוע?! הן עולה הוא עתה לתפילה, ישאל את הרב.

שמע הרב, וענה: "יוזמתך ברוכה היתה, אשריך ואשרי חלקיך.

המשך בעמוד 25

היה בוויילנא איש אחד, שהיה יודע בחלומותיו דברים נסתרים על אנשים אחרים, והיו מפחדים מפניו כי הוא היה יודע מה שהם עושים בחדרי חדרים, וממש פחדו לבוא לפניו. הביאו את האיש הזה אל רבינו הגר"א...

שיחה מרתקת עם הגה"ח רבי נח גולדברג שליט"א,
מגיד מישרים ונאמן ביתם של כ"ק מרנן אדמו"רי בית לעלוב

יעקב א. לוסטיגמן

"זכורני לפני עשרות שנים, כשזכיתי לשמש בצל הקודש, אצל רבינו בעל ה'ברכת משה' מלעלוב זצ"ל, בין הבאים היה יהודי אחד שהגיע מעת לעת להתברך מפי הרבי ולהתייעץ עמו", מספר מגיד המישרים, ונאמן ביתם של כ"ק מרנן אדמו"רי בית לעלוב, הגה"ח רבי נח גולדברג שליט"א. "אותו יהודי סיפר לי, בזמן שהמתין להיכנס אל הרבי, כי הוא הורגל מנעוריו שלא לאכול מאכלים שהתבשלו בסירים העשויים מאלומיניום..."

"הוא כמעט אף פעם לא טעם דבר מאכל שהתבשל בסירי אלומיניום. אם קורה באופן חריג שהוא כן טועם דבר מאכל שכזה, הוא מרגיש באוכל את הטעם של האלומיניום, ולא זו בלבד, אלא שהדבר גם משפיע על בריאותו וגורם לו חולשה מסוימת לאחר מכן. בביתו היה מצבור של סירי נחושת, וכל תבשיליו היו נעשים אך ורק בסירי נחושת.

"חשבתי מעט והתבוננתי בדבר", אומר רבי נח, "מה נשתנה היהודי הזה מכל שאר בני האדם שמבשלים את מאכליהם בסירי אלומיניום, ואוכלים לשובע נפשם ואין להם שום נזק מזה, ובוודאי שאינם מרגישים טעם שונה במאכל שהתבשל בסירי אלומיניום?" "אלא, התשובה היא, שהוא פשוט נשמר מאוד מאלומיניום לאורך שנים רבות, עד שהגוף שלו פיתח סף רגישות גבוה יותר למאכלים מסוג זה, בשונה משאר בני האדם שהורגלו מקטנותם להשתמש בסירי אלומיניום, והגוף שלהם התחסן מפני ההשפעה של האלומיניום.

"כעין זה, יש בכל תחומי החיים. אפילו החיסונים המיוצרים לוורוסים השונים, גם הם מיוצרים בדרך זו שנותנים למערכת החיסונית של האדם להכיר מקרוב את הנגיף, להתרגל לנוכחותו ולפתח נוגדנים אליו.

"כך גם מי שרגילים ללכת ברגליים יחפות, מפתחים עור עבה ומחוספס בכף הרגל, ויכולים ללכת על קוצים וברקנים בלי שירגישו שום כאב ובלי שייגרם להם נזק כלשהו..."

"כלפי מה הדברים אמורים? אנחנו צריכים ללמוד מזה גם לרוחניות. ממנו ניקח לעבוד את ה'. אדם צריך להקפיד לשמור על סף רגישות גבוה מאוד בכל הקשור לעבודת ה'.

"זה מה שאמר רב הונא בגמרא: 'כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה, נעשית לו כהיתר'. כשהנשמה מתרגלת, חלילה וחס, לחטאים

ועבירות, היא מאבדת את התחושה, היא מאבדת את הרגישות, וכך יכול אדם לטעות ולדרוך על קוצים וברקנים רוחניים, לפצוע את הנפש שלו פצעים עמוקים מאוד, וללכלך אותה בחטאים נוראיים, בלי שירגיש בכלל.

"זה נכון, כאמור, לכל תחום ברוחניות. ככל שנטפח יותר ונפתח יותר את סף הרגישות של האדם לעניינים שבקדושה, כך הוא יהיה אדם גבוה יותר מבחינה רוחנית, כל חטא יגרום לו להרגיש מלוכלך, והוא ימהר לשוב בתשובה, ולהתנקות מאותו עוון שדבק בו חלילה וחלילה.

"לכן, כשאנחנו מספרים סיפורי צדיקים, צריך להיות רגישים, לשמוע את הסיפור, להפנים, ללמוד ממנו, לקחת ממנו צידה לדרך. לא סתם לשמוע סיפור מעניין ולהמשיך הלאה, להישאר אותו אדם שהיינו קודם לכן. כי אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם? למה הקדשנו זמן לשמיעת הסיפור? רק כדי לשעשע את עצמנו? חלילה וחלילה!

"התפקיד של סיפורי צדיקים וסיפורי השגחה פרטית, הוא לתת לנו חיזוק, לשנות בנו משהו, להעלות את סף הרגישות שלנו לנושא שבו עסק הסיפור, שנדע להעריך יותר את קדושת השבת, את חשיבות הביטחון בקב"ה, את גודל הזכות של מי שעומד בניסיון וכו' וכו'."

אני והמקטרת נשארנו למטה...

"בעניין זה של החשיבות הגדולה שצריך לייחס לסיפורי הצדיקים,

מליטא, הוא התפלא למה התייחסתי קודם לחיבור של סיפורי הצדיקים, ורק לאחר מכן לחיבור שעוסק בפלפולי אורייתא, אבל האמת שאת השאלה הזאת שאל כבר רש"י הקדוש, שהתורה היתה צריכה להתחיל מ'החודש הזה לכם', ממצוות התורה, ולמה התחילה מבראשית, לספר לנו את הסיפור? אלא 'כח מעשיו הגיד לעמו', ולכן התייחסתי קודם לסיפורי הצדיקים, כי צריך ללמוד אותם ולעסוק בהם, כדי שנוכל לעסוק בתורה בצורה הראויה...
"מכאן אנו רואים עד כמה גדול וחשוב עניין זה של סיפורי הצדיקים", מסיק הרב גולדברג את המסקנה המתבקשת...

בתו החריפה של הרבי מקוצק

"יתירה מזאת", הוא מוסיף, "עצם סיפור הדברים יש בו כדי להביא ישועה לעם ישראל, כמו ששמענו בהזדמנויות רבות מפיו של כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב וצ"ל, שאמר בשם צדיקים על הכתוב 'מגדול ישועות מלכו ועושה חסד למשיחו' - בדרך שאמרו חז"ל 'מאן מלכי רבנן', היינו שהקב"ה עושה ישועות גדולות על ידי מלכו - הצדיקים, והוא גם עושה חסד למשיחו עם שי"ן שמאלית, מלשון שיחה, כלומר מי שמשוחח בסיפורי הצדיקים הקב"ה עושה אתו חסד.
"וכעין זה יש מעשה ברבי הקדוש מקוצק זיע"א, שהיתה לו בת נשואה שכמה וכמה שנים לא זכתה לילדים, והפצירה באביה שיברך אותה, אבל הוא אמר לה שתיסע להרה"ק הסבא קדישא מראדושיץ, ותבקש להתברך מפיו.

"הגיעה אל הרבי מראדאשיץ, ואמרה לו שהיא בתו של הרבי מקוצק, ושהוא אמר לה שהיא צריכה לבקש ממנו ברכה שתזכה לפרי בטן.
"אבל הרבי מראדושיץ לא מיהר לברך אותה, הוא אמר לה שקודם היא צריכה להאמין בו ובברכות שלו, ורק אחר כך הוא יוכל לברך וברכתו תוכל לפעול, כי אין הברכות מתקיימות במי שלא מאמין בהן.
"הבת של הרבי מקאצק, כך מסתבר, היתה חריפה מאוד, והיא ברוב חכמתה ענתה לס"ק מראדושיץ מיניה וביה, שהרי בתורה כתוב 'וישע ה' את ישראל מיד מצרים', ורק אחר כך 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו', ומכאן אנו למדים שהישועה צריכה לבוא קודם, ובעקבותיה תהיה גם אמונה בה' ובצדיקים... ואכן הוטבו דבריה בעיניו של הרבי מראדושיץ, והיא אכן נושעה מברכתו.

"גם מכאן אנו רואים, כמו מעוד הרבה מקורות אחרים, כמה חשובה האמונה בסיפורי הצדיקים, בין אם לפני הישועה ובין אם לאחריה, להאמין אנו צריכים, ולדעת אנו חייבים, שבכוחם של צדיקים לשדד את כל המערכות ולגזור גזירות טובות על עם ישראל, מהכוח של התורה הקדושה, שבה הם עוסקים במסירות נפש ובהתפשטות הגשמיות.

"וחשוב שנזכור את זה בכל פעם כשקוראים סיפורי צדיקים, שלא נאבד את הרגש והרגישות, להרגיש בסיפור את הנקודה שהוא בא להדגיש ולבטא, ושנתחזק בעניין זה בעקבות אותו סיפור".

לא רק אצל החסידים

את השיחה מבקש רבי נח לסיים בחידוד הנקודה: "מקובל לחשוב

אני רוצה לספר מעשה מופלא מהרבי הקדוש מרוז'ין, זיע"א. הסיפור מובא בכתבים שכתב הר"י צ"צ מליובאוויטש זיע"א, והוא מצוטט גם בספר 'נר ישראל' בתאריך כ' אייר, אני אספר את הסיפור בשפה חופשית, ומי שרוצה לראות אותו בדיוק רב, יעיין שם וירוה נחת.
"וכך מספר הרבי הר"י צ"צ, שפעם שלח זקנו ה'צמח צדק' מליובאוויטש את תלמידו רבי יצחק אייזיק אפשטיין מהעיר האמיל, שכונה 'רבי אייזיק הומלער', והיה בעצמו יהודי תלמיד חכם מופלג ואדם גדול מאוד, וביקש ממנו שילך להרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זיע"א, לאיזה צורך שהתעורר אז בענייני הציבור.

"כמובן שרבי יצחק אייזיק עשה כדברי רבו, נסע לרוז'ין ושהה שם זמן מה, ובמשך אותו הזמן התעניין מאוד בהנהגת הרבי מרוז'ין ובסגנון ההתנהלות בחצה"ק רוז'ין, שהיתה חצר מלכותית עם הרבה גינונים והנהגות מיוחדות כידוע.

"לאחר מכן סיפר רבי אייזיק, שדרכו של הרבי מרוז'ין היתה לעשן במקטרת, ופעם אחת נכנס אל הקודש פנימה ושוחח עם הרבי מרוז'ין בעניינים העומדים ברומו של עולם, והיה זה בערב שבת לקראת ערב, והרבי עישן מקטרת, והחדר כולו היה מלא עשן.

"והנה נכנסו הגבאים לחדר, להודיע לרבי שעכשיו השעה שבה כבר נכנסת שבת קודש, והניח הרבי את המקטרת מידו, ובתוך רגע עולה לעולמות העליונים בהתפשטות הגשמיות ממש, ואמר: 'הרבי עלה לעולמות העליונים, ואני והמקטרת שלו נשארו למטה בעולם הזה...!'.
"בכל אופן, רבי אייזיק הומלער היה נוכח פעם, כשהביאו לפני הרבי שני חיבורים שחיברו שניים מחסידיו. חיבור אחד עסק בפלפולי אורייתא, בעומק העיון והיה ממש חיבור נפלא על הש"ס, והחיבור השני היה לקט של סיפורי צדיקים, שאספם אחד מחסידיו הרבי מרוז'ין וכתבם כדי להביאם לדפוס, ושני החסידים ביקשו שהרבי ייתן הסכמה וברכה להדפסת ספריהם.

"עקב רבי אייזיק אחר ההתרחשות, וראה שהרבי התייחס קודם לחיבור של סיפורי הצדיקים, ודיבר בשבח העיסוק בסיפורי הצדיקים, כמה אפשר ללמוד מהם וכדו', ורק לאחר שסיים אל כל ענייניו עם החיבור הזה, פנה הרבי לבחון את החיבור השני, וגם כאן עיין ואפילו פלפל בכמה מהעניינים שהובאו בספר עצמו, ולאחר מכן שיבח מאוד את החיבור ואת המחבר, ואת עצם הלימוד העיוני בגמרא וכן על זה הדרך.

"רבי אייזיק סיפר לאחר מכן שבלבו עלתה תהייה, מדוע בחר הרבי לעשות את הדברים בדרך הזאת, ומדוע לא העניק קודם את היחס הנדרש לספר שעוסק בלימוד התורה, שזה כמובן החלק היותר חשוב, ורק לאחר מכן בסיפורי הצדיקים, שכל תכליתם היא לעורר את האדם לעסוק בתורה, ולקיים רצון ה'... אבל אותה תהייה נותרה נצורה בעמקי לבבו.

"מים אחדים לאחר מכן היתה סעודת ראש חודש שערך הרבי מרוז'ין, ורבי אייזיק השתתף גם הוא, ובמהלך הסעודה פנה הרבי לקהל המשתתפים ואמר להם ש'דער ליטווישער גאון', כלומר הגאון הליטאי הזה שנמצא כאן, כך הוא כינה את רבי אייזיק שהיה

אירע פעם שה'חזון איש' הזדמן לביתו של רבינו בעל 'שבט הלוי' לצורך ענין מסויים, וכאשר חלף על פתח חדרו נעצר לרגע, ובתנועה של מי שמתענג על ריח טוב אמר למקורבו: "ס'שמעקט דא פון קדושה" - יש כאן ריח של קדושה

כך מינה מרן בעל החזון"א זיע"א את מרן רבי שמואל הלוי וואזנר זיע"א, לרב שכונת 'זיכרון מאיר'

!"אָתָה תַּחֲזֶה מִפֶּל הָעַם אֲנִשֵּׁי חֵיל יִרְאִי אֱלֹקִים" (שמות י"ה, כ"א)

סיפר רבינו בכינוס הגדול שהתקיים במלאות שישים שנה להקמת ישיבת 'חכמי לובלין' ב'זכרון מאיר', במעמד אלפים מתלמידיו. וכה דיבר אז בקדשו: "בפועל נוסדה הישיבה בשנת תש"ז, אך בכוח, במחשבה, בשנת תש"ו, כשעדיין גרתי בירושלים עיה"ק, הגיע אלי שליח מצוה מה'חזון איש' ז"ע, הרה"ח רבי חיים יעקב הלפרין ז"ל שקורא לי לזכות ולבוא ל'זכרון מאיר' שנתייסדה על שם מורי ורבי מלובלין ז"ע, לקבל עלי את עול הרבנות ב'זכרון מאיר' והסביבה, ואת עסק הרבצת התורה במסגרת ישיבת חכמי לובלין..."

רבינו לא מיהר להשיב בחיוב על המינוי. יקרה היתה בעיניו ישיבתו בין חכמי וגאוני ירושלים, מה גם שכבר החזיק במשרת רבנות, כמו"צ מטעם העדה החרדית בשכונת 'כרם אברהם' שבגאולה. מנגד חזקה עליו דעתו של ה'חזון איש', ורצונו כי ייטול על עצמו את עול הרבנות ב'זכרון מאיר', והיא זו שלבסוף הכריעה את הכף, כאשר ה'חזון איש' העמידו כביכול בפני עובדה מוגמרת וכמעשה שהיה.

וכה גולל רבינו את הדברים ברשימותיו, שהובאו בספר 'מעשה איש': "עוד לפני שבאתי לכאן והייתי עוד גר בירושלים, באתי פעם לבני ברק לבקר אחד מן הקרובים שגר בגבעת רוקח ע"י ישיבת סלבודקה. עליתי רגלי לגבעת רוקח, והרגשתי שכמה מטרים לפני הולך החזון איש ז"ע, רצתי לקראתו ללוותו כי הלך יחידי, והיה אז גר עוד שם בגבעת רוקח סמוך לישיבת נובהרדוק. הלכנו עד רח' חתם סופר, וה'חזון איש' היה צריך ללכת שם לביתו, ואני המשכתי עוד למעלה וראיתי שאינו נוטה לשמאל. ואמרת לי: 'אולי שכח מרן איפה שגר?' ואמר לי: 'זוכר אני, אלא שאתם רב שלנו, ורב לא ילך לבד. רוצה אני ללוות אתכם!'. ואמרת לי: 'א"כ אין אני הולך הלאה'. ואמר לי: 'גם אני לא אלך, וצריך אני ללוות אתכם!'. והיה מוסיף רבינו: 'ה'חזון איש' לא היה ווערטיל מענטש" [-איש שאומר מליצות], הוא הלך, אפוא, עמי עד שנכנסתי לבית קרובי ורק אז חזר לביתו..."

על ביקור נוסף אצל ה'חזון איש' סיפר רבינו, כי הגיע פעם למעונו בתחילת הלילה, ומצאו כשהוא יושב בחצר הבית ועיניו נשואות אל על כשמבטו משוטט בין כוכבי הליל הנוצצים ברקיע השמים. משך דקות ארוכות ישב כך, כשהוא אחוז דבקות והתפעלות, ומעיניו זולגות דמעות התרגשות ומבלי שיבחין כלל בנוכחותו. לאחר מכן משהרגיש בו נענה ואמר: "כשמתבוננים במערכות השמים, אפשר

לראות בנקל מעשי א-ל ונפלאותיו..."

בין כך ובין כך, נתעטרה שכונת 'זכרון מאיר' בכתר תהילה, כשמרן ה'חזון איש' ז"ע בכבודו ובעצמו שאיווה את השכונה למושב לו, ועקר מ'גבעת רוקח' - השכונה הוותיקה במערב העיר, בה התגורר מאז עלותו ארצה משך כחמש עשרה שנה, אל פאתי המושבה 'זכרון מאיר', שנקרא על שמו של גאון ישראל שהאיר את בני ברק במאור תורתו.

לבסוף, משתכפו עליו ההפצרות מבני ברק, ורבינו נוכח כי מנוי וגמור עם ה'חזון איש' שעליו לכהן כרב של זכרון מאיר, נתן את הסכמתו למינוי, וקיבל על עצמו לשמש כרב השכונה. מששמע ה'חזון איש' את תשובתו החיובית, קרא בקול 'מזל טוב' בפנים קורנות משמחה. לאחר מכן אמר למקורביו, כי מזל טוב הוא לתושבי 'זכרון מאיר' שרבים לא יהיה מורה הוראה בלבד, כי אם גם ראש ישיבה שירחיב את גבולותיו בתלמידים.

לשמחתו של ה'חזון איש' לא היה קץ. ובימים שלאחר מכן שוחח בדבר עם באי ביתו, והביע את שביעות רצונו מהמינוי המוצלח. את חשיבות הדבר בעיניו, היה ניתן לראות לעין כל כאשר גאון ישראל, ה'חזון איש', יצא את מעונו לכתת רגליו בין תושבי השכונה כדי להחתימם על כתב ההכתרה הרשמי אותו יגישו בפני רבינו, שהיה אז אברך צעיר בשנות השלושים לחייו, ואף בא בדברים עם העסקנים, כי ישתדלו לשוות למינוי מעמד רשמי שיוכר אף ברשויות, כדי שיקל עליו, כך סבר, לנהל את ענייני הקהילה מבלי להיות תלוי בדעת אחרים.

למרות גדלותו המופלגת של ה'חזון איש' ולמרות שגילו נשק אז לשבעים, נהג כבוד מיוחד ברבינו שהיה אברך צעיר, והיה מתייחס אליו כאל מרא דאתרא במלוא מובן ההגדרה, חרף גילו הצעיר של רבינו

דאתרא לשכונה, וכי על פיו יישק כל דבר. ה'חזון איש' חלק לרבינו כבוד עצום, בזמנים שבאו אנשים לשאול את פיו בענייני הלכה, ורבינו נכח גם הוא בחדר כמנהגו פעמים רבות, היה ה'חזון איש' ברוב ענוותנותו מבקש מרבינו תחילה הורמנא ורשות להשיב לשאליו דבר, באמרו כי אסור להורות בפני המרא דאתרא.

קשר הדוק שרר בין ה'חזון איש' לרבינו. רבינו היה מתראה לפניו חדשים לבקרים, ופעמים שאף היה מתלווה אליו לטיולו היומי, אותו היה עורך לצרכי בריאותו באזור הפרדס שבבעלות משפחת ברמן, שניצב בפאתי השכונה, כשבדרך היו משוחחים ביניהם בהלכה ובענייני הנהגה שעל הפרק. עם זאת, למרות גדלותו המופלגת של ה'חזון איש' ולמרות שגילו נשק אז לשבעים, נהג כבוד מיוחד ברבינו שהיה אברך צעיר, והיה מתייחס אליו כאל מרא דאתרא במלוא מובן ההגדרה, חרף גילו הצעיר של רבינו.

אירע פעם שה'חזון איש' הזדמן לביתו של רבינו לצורך עניין מסוים, וכאשר חלף על פתח חדרו נעצר לרגע, ובתנועה של מי שמתענג על ריח טוב אמר למקורבו: "ס'שמעקט דא פון קדושה" - יש כאן ריח של קדושה.

בשלהי שנת השמיטה תשי"ב יצא ה'חזון איש' מביתו, וכאשר עבר סמוך לכולל אותו הקים, הידוע היום כ'כולל חזון איש', שלח את מקורבו הג"ר יחזקאל ברטלר זצ"ל כי יקרא לשניים מגדולי תלמידי החכמים של בני ברק, הלא הם הגאון רבי משה יצחק דייטש זצ"ל, ראש ישיבת 'אהל יעקב'. משבאו השניים, צעד עמם ה'חזון איש' אל מעונו של רבינו על מנת לערוך אצלו 'שטר פרוזבול'. לפליאת רבינו על מה ראה להטריח את עצמו אליו, נענה ה'חזון איש' ואמר: "הרי סוף שנת השמיטה עתה, וצריך לעשות פרוזבול, וכתושב שכונת זכרון מאיר באתי אל המרא דאתרא לעשות פרוזבול"...

באותו נוסח פרוזבול חרט ה'חזון איש' זי"ע לדורות, את עובדת כהונתו של רבינו כרבה של זכרון מאיר: "מוסרני לכם הרב שמואל הלוי רב ד'זכרון מאיר' שליט"א"...

על אותו מעמד סיפר רבינו, כי תיכף בהיכנסו התיישב ה'חזון איש'

את המעבר לבני ברק תכנן רבינו לחודש ניסן תש"ז. בימים שקודם המועד המתוכנן יצא רבינו לעבר בני ברק, בכדי להסדיר שם עניינים שונים הקשורים להעברת הדירה. אך ביציאה מירושלים באחד מעיקולי הדרך, נפתחה עליהם לפתע אש צולבת מאחד הכפרים הערביים. בניסי ניסים נחלצו הנוסעים מן המארב, והספיקו לשוב לירושלים. רבינו שראה בכך אות משמים, ביטל את נסיעתו ודחה את המעבר המתוכנן לבני ברק במספר חודשים.

בחודש אלול תש"ז, בהיותו בן שלושים וארבע שנים, העביר רבינו את מקום מגוריו לבני ברק. בית קטן בן שתי קומות נשכר למענו בתוככי השכונה. הקומה הראשונה יועדה לדירת מגוריו, ואילו הקומה השנייה הוקצתה עבור הישיבה החדשה שנפתחה עם בוא רבינו למקום מושבו החדש. מבית קטן זה בקע זרח אור תורתו הגדול משך קרוב לשבעים שנה, עד להסתלקותו.

מאותה שעה שהתמנה רבינו לשרת בקודש, ראה הוא את עצמו כל ימיו כרבה של 'זכרון מאיר', כשעיניו ולבו נתונים על בני השכונה, לענות לשאלותיהם בהלכה ובהנהגה נכונה, ועד מהרה התחבב הוא על בני הקהילה, ובני הקהילה לעומתו השיבו לו גם המה באהבה כפליים, וחפצו בכל עת בקרבתו והדרכתו, והוא גם הוא, בידעו את מעמדו ויכולת השפעתו - היה נותן ליבו להחזיק באדרת הרבנות בעזו ותעצומות קודש.

פעם באותם ימים ביקש רבינו לשמוע מאת מקורבו הרה"ח רבי ברוך בענדיט שטיין ז"ל, כיצד מרוצה הקהל מאופן תפקודו כרב. אמר לו רבי ברוך כי אכן הכל מרוצים פה אחד, הן מהשיעורים הנאמרים על ידו בטוב טעם ודעת, והן ממאור הפנים המיוחד של רבינו, אך על דבר אחד מתאוננים הם, על דקותיו הספורות והמדודות של רבינו, שלא אפשרו לו להאריך בשיחה עמהם.

נענה רבינו כנגדו ואמר: "אמרו להם, כי באם רבה של 'זכרון מאיר' ישב לשוחח עם כל אחד מבני קהילתו, אזי לא יוכל להמשיך ולשמש בתפקידו ולענות על שאלותיהם בהלכה, מאחר ולא יישאר לו פנאי ללימודיו ולסדריו"..." ואכן, על כך היתה תפארתם של יראים ושלמים מבני קהילתו, שהעריכו את גדולתו של רבינו דווקא במידה זו. אף על פי כן, כאשר היו באים לפניו בשאלות של עצה והדרכה, היה מרחיב את הדיבור, מרבה להתעניין תוך שהוא תומך ומעודד כאב רחום.

מעשה כעין זה, היה בעת שנכח פעם באירוע מסוים בו הופיע בדחן כלשהו, ודרש מדברותיו בכדי לשמח את הציבור. בשלב מסוים קם רבינו ממקומו, ונחפז ללכת לביתו ולסדריו. משנשאל לאחר מכן על יציאתו הפתאומית שלא כמתוכנן, נענה ואמר כי "מגיע להם לאנשי 'זכרון מאיר' רב בעל כובד ראש"..." בקשר לכך ציין, כי רבינו הקפיד ונזהר מאוד, כי גם במילי דבדחנותא ישמרו על כבוד הזולת, והיה מחשיב מאוד כאשר דברי הבדחנות היו נסובים ומושגתים על דברי תורה ויראה.

מעט שהגיע ל'זכרון מאיר' הוטל על כתפיו עול הרבנות במלואה. מרן ה'חזון איש' שראה מטרה נשגבת במינוי והצלחתו של רבינו, המשיך בפעולותיו לביסוס מעמדו כרבה של 'זכרון מאיר', ואף הפנה רבים משואליו באיסור והיתר אל כתובתו של רבינו, באמרו כי יש מרא

כאשר הגיעו למקום, הבחין להפתעתו כי בדירה אין מזוזות, התברר כי צבעו את הדירה, ובמהלך השיפוץ הורידו את המזוזות, ר' בן ציון אמר לבני המשפחה כי אסור להתגורר בבית כל זמן שאין בו מזוזה, מה לעשות? יש שתי ברירות, או לנסות להשיג מזוזות מגמ"ח, או פשוט לחזור לבני ברק

הגה"צ רבי בן ציון פלמן זצוק"ל על שיעורים וכוונות נסתרות

"וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת הַחֲקִים" (שמות י"ח, כ')

בשלהי ימי הקיץ, היה נוסע לכמה ימים למנוחה, במושב 'בית מאיר' בהרי ירושלים. את המנוחה קיים בכך שישב מבוקר עד ערב ספון במרפסת הבית או בתוך בית המדרש, על התורה ועל העבודה. בדרך כלל לקח אתו לימים אלו חלק מכתביו ומשיעוריו, לחזור עליהם וללבנם שוב בעומק הסוגיא.

הרבנית תמיד המריצה אותו בשמחה מרובה - שיסע, ונסעה לצדו ולמענו, כיון שידעה ששם הוא יושב הרבה על מרפסת הבית, ונושם אוויר צח לבריאותו, מחליף אווירה ברוגע ולומד ברציפות. ויהי היום, יוצאים לדרך עם הפעקלאך למושב 'בית מאיר'. קיץ תשנ"ז.

הדבר שהחזיק בידו כל משך הנסיעה היה שקית הטלית והתפילין. אחד הילדים הציע לו להחזיק במקומו את הט"ת, הוא מיאן ואמר: "דומה הדבר לאדם שמחזיק בידו צרור יהלומים, שאינו מוסרו לאחר להחזיק אותם, גם אם הוא נאמן עליו, כך הם התפילין, המצוה שמקיימים בהן יום היא כה גדולה, ולא אפקידן בידי אחר".

כאשר הגיעו למקום, הבחין להפתעתו כי בדירה אין מזוזות, התברר כי צבעו את הדירה, ובמהלך השיפוץ הורידו את המזוזות, וכיון שהן היו ישנות והיה ספק על כשרותן הזמינו חדשות, והם עתידים להגיע בקרוב.

ר' בן ציון אמר לבני המשפחה, כי אסור להתגורר בבית כל זמן שאין בו מזוזה, שהרי בשו"ע (יו"ד סימן רפ"ו סעיף כ"ב) כתוב שהשוכר בית בארץ ישראל חייב במזוזה מיד, משום ישוב ארץ ישראל. והרמ"א מוסיף, ש'שואל' דינו כשוכר, וא"כ אסור לדור בדירה, ללון בה בלילה, אפילו יממה אחת ללא מזוזה.

מה לעשות? יש שתי ברירות: או לנסות להשיג מזוזות מגמ"ח, או פשוט לחזור לבני ברק ולוותר על הנופש. כמובן שהכל העדיפו את האפשרות הראשונה, אחרי טרחה כה רבה ותקווה למנוחה, אך לא היה קל להשיג גמ"ח מזוזות מהרגע להרגע, וגם לשגר את המזוזות עד המושב. בני המשפחה החלו להתרוצץ בעניין.

בינתיים, רבי בן ציון נכנס לבית הכנסת. אחד האברכים תושב המקום ששהה בבית הכנסת, ניגש לר' בן ציון לומר 'שלום עליכם', ר' בן ציון התעניין, האם הוא יודע היכן אפשר להשיג כאן מזוזות לשבוע.

האברך חיך חיוך של הפתעה: "בדיוק יש לי כמה מזוזות. היום רכשתי מזוזות חדשות, ובעוד שבועיים אני אקבע אותן בדירה של בני". רבי בן ציון נדהם מההשגחה פרטית המופלאה. ואכן האברך השאל לו את המזוזות (כאשר הגרב"צ מכון מראש שלא לזכות במזוזה, בכדי שיוכל להורידה כשיוצא מהדירה). ויהי לפלא.

חכך הגאון בדעתו, הרי מעולם לא קרה שהגיע לדירה שאין בה מזוזות, וכאשר בכל זאת הגיע לידו כזה מקרה, מסתובב הענין בהשגחה חיש מהר בדרך נס, שיפגוש באברך שהיה בבית הכנסת, ובדיוק יש לו עכשיו מזוזות בנרתיקו. הרהר וחשב, כי יש בכך גם אות משמים שעליו ללמוד הלכות מזוזה.

ואכן בימים הבאים ב'בית מאיר', הסיט את סדריו המתוכננים, והתיישב ללמוד שוב בעיון הלכות מזוזה מסוגיות הגמרא עד השולחן ערוך עם המפרשים, וחידושים רבים עלו בכדו מן המעיין. בחורף שלאחריו מיד אחרי החגים, מסר סידרה של כעשרה שיעורים בהלכות מזוזה. ויהי אור.

כוונות נסתרות בעת שיעורי התורה

לפני המועדים היה מרבה בשיעורים בענייני החג, ושילב התעוררות ומוסר.

בערב שבועות דיבר אודות חייו המפותלים של דוד המלך ע"ה, האריך הפירוט מתוך ההיסטוריה של משיח על פי חז"ל, וכפי שכתוב בהקדמה לספרו "שלמי תודה - חג השבועות", דברים יקרים מפז. ובקביעות, כאשר דיבר על כך, מידי שנה בשנה, זלגו עיניו דמעות

חמות, כשדובר על מהלך חייו של משיח ה'.

קרה פעם אחת שלא רק שהוריד דמעות, אלא פשוט התחיל לבכות, ולבכות ברבים. היה זה כאשר הקריא את הפסוקים ודברי חז"ל: "לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל למלך. אחרי 28 שנה של רדיפות והשפלות, ו'מוזר הייתי לאחי', ו'נכרי לבני אמי', בכל זאת 'לא גבה לבי ולא רמו עיני בשעה שמשחני למלך'", באותו רגע פרץ בבכי, ולא יכול היה להמשיך את השיעור.

משום שזה מה שהיה הוא, מציאותו של ר' בן ציון היתה הטהרה הזו: 'לא גבה לבי ולא רמו עיני'

לדיבורים שלו ששולבו בתוך השיעורים, היה כוח אדיר להקנות ענווה, להקרין אמת ולהעניק חום פנימי. שמחת חיים של רוממות. אחד ממשותפי השיעור מספר: "שאלתי אותו מדוע הוא מוסר כל כך הרבה שיעורים על 'חנוכה' (מר"ח כסלו כבר החל למסור). הוא שתק ולא ענה. ושוב הפצרתי בו מאד שיגלה לי את הסוד, כי ידעתי שאינו עושה דבר ללא מחשבה, ואם הוא מרבה בשיעורים על חנוכה, על חשבון אוצר גדול של חומר שיש לו בכתובים, מסתבר שיש לו טעם סמוי. ושוב הפצרתי בו. בסופם של תחנונים, פתח והסביר, וכך אמר" - סיפר התלמיד.

"הרגיל בנר חנוכה הוויין ליה בנים תלמידי חכמים", כך כתוב בגמרא, ושאלו את ה'חתם סופר' כי יש שרגילים בנר חנוכה ושבת ואין להם בנים תלמידי חכמים? והוא זצ"ל השיב: 'רגיל בנר' משמעותו שהוא מהדר בנר עם כל דקדוקי ההלכה שבו, לצאת את כל הדעות, לכתחילה שבלכתחילה. ויסוד הדבר מובא כבר בקונטרס 'סוד הדלקת נרות חנוכה' המיוחד לרבי יצחק סגי נהור בנו של הראב"ד, שכך קיבל מאליהו הנביא זכור לטוב. ולכן", אמר ר' בן ציון, "אני מקפיד למסור שיעורים רבים על חנוכה, וכן בהלכות שבת על נר שבת, כדי שידעו את כל דקדוקי ההלכה ואת כל השיטות, כדי שאנשים יזכו לבנים תלמידי חכמים".

בתקופה שמסר שיעורים בדיני ברקים ורעמים, פלוני ניגש ותמה באוזניו: "מדוע הרב מוסר שיעורים על נושא כזה, וכי חסר נושאים!?" ר' בן ציון לא היה סבור שצריך לטרוח ולענות לו (וכי יש מקצוע בתורה שאין עליו שיעורים עמוקים?), לכן לא השיב לו, ושתק. אבל פעם אמר לחברותא: "ברוך ה' שבשיעורים בדיני ברקים ורעמים אפשר גם להחדיר ולהשחיל איתם יחד הרבה אמונה", כי "ברקים ורעמים הם כדי ליישר עקמימות שבלב". וכן הלכות הנוגעות לגשמים, כי השנה היא שנה שחונה, ואני מעורר פה ושם על עצירת הגשמים שהם מבשרים לא טוב, אני מפחד משנת הבצורת, יותר מאשר מהסקאדים של סדאם חוסיין (שנחתו על ארץ ישראל באותו חורף), כי מציאות הגשמים אינה מתנהלת על פי טבע כלל, כי מפתח הגשמים הוא רק בידי שמים, וממילא עצירת הגשמים מלמדת כי הקב"ה אינו חפץ להשפיע עלינו ח"ו, אבל לטילים, הרי לכל טיל יש כתובת".

שוב ושוב אותם שיעורים

את השיעור שמסר ב'נחלת משה' לפני החגים, חזר מידי שנה כמעט

'מדוע הרב מוסר מידי שנה לפני חג הסוכות את אותם השיעורים שוב ושוב, הרי הספר החדש עמוס בדברים שהרב יכול היה לדבר עליהם?!' הרב לא ענה לי מיידית. למחרת פגש אותי ואמר...

על אותם דברים - הלכה למעשה ודברי התעוררות עם הוספות מועטות.

משותפי רבים חשבו לתומם, כי אלו השיעורים שיש לו באמתחתו לקראת החגים, ולכן חוזר על עיקרם מידי שנה בשנה. "אך הנה כאשר התחיל להוציא את ספרי 'שלמי תודה'", סיפר אברך, "גיליתי כמו אחרים, כי אוצרותיו מלאים וגדושים במאות עניינים הלכתיים מחדדי למדנות, ובהם סברות וחידושי חידושים.

"הגיע הרגע שלא יכולתי להתאפק. היה זה כאשר יצא לאור 'שלמי תודה' על סוכה - ספר גדוש בחידושים בהלכות סוכה מתחילה ועד סוף, החלטתי לגשת לשאול את הרב, וזה לא היה פשוט בכלל לשאול את הרב כאלו שאלות, אבל הייתי נסער ו'קטנות הייתה בי': 'מדוע הרב מוסר מידי שנה לפני חג הסוכות את אותם השיעורים שוב ושוב, הרי הספר החדש עמוס בדברים שהרב יכול היה לדבר עליהם!?"

"הרב לא ענה לי מיידית. למחרת פגש אותי ואמר: 'המטרה היא תועלת הכלל, וצריך למסור שיעורים על דברים שהציבור יכול להבין. מה שאני מוסר כאן ברבים, אלו דברים אמיתיים וסברות שהציבור יכול לקבל מהם תועלת ממשית, וסבורני שאת זה הציבור צריך לשמוע'.

"השתוממת. כיון ש'זה מה שהציבור צריך לשמוע' הטמין בקרבו את האוצרות, ולא מסר אותם ברבים מעולם!"

ממשיך האברך ומספר: "הבחנתי באחריותו למען הציבור וטובת הכלל, בהזדמנות מרתקת אחרת.

"בשבת הגדול אחרי תפילת מוסף, כאשר כולם יצאו לביתם לסעודת שחרית, הגרב"צ נשאר בבית הכנסת לבדו ממש, רק אני נותרתי בחדר הסמוך, וכנראה שהרב לא שם לב, והיה בטוח שהכל כבר יצאו לסעוד את סעודת השבת עם בני משפחתם. חוותי מחזה נפלא ביותר.

ברחוב תפוס שרעפים...

"וכך היה מידי שנה לפני חג ומועד, הייתי תמה לעצמי: ריבוננו של עולם, הרי את ההלכות הללו של חנוכה, או פסח ושאר המועדים, למדנו יחד כבר כעשר פעמים! בעיון ובמתינות - את הסוגיות בגמרא, את הבית יוסף, השולחן ערוך ונושאי כלים, ואת המשנה ברורה וביאור הלכה, וחזרנו וסיכמנו בכל סידרת לימוד, אולי עשרים פעמים, וגם נגענו בנושאים הללו בהזדמנויות אחרות במשך השנים, ומדוע תמיד לפני חג (או לפני שהעלה את החידושים על הכתב ב'שלמי תודה') הוא מתחיל הכל מחדש, כאשר גם מתוך החלום הוא כבר יודע לומר את החידושים הללו, מסדר לעצמו שוב את העניין, כאילו לא למדנו מעולם, פסיעה אחרי פסיעה במשנה ברורה והסוגיא בסבלנות אין קץ".

"התשובה שבה הרגתי את עצמי - כחברותא שלו - כי תורה אינה מקצוע 'מת', אלא מקצוע 'חי', ודברי חכמינו **בכל יום יהיו בעיניך כחדשים** - משמעותם, שהם יהיו חדשים כל כך, עד שיוכלו לברך עליהם כעת 'שהחינו' בשם ומלכות. חדש!! כמו כן נזכרתי אז בדברי חז"ל: 'דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב', והסברתי כי לשיטת ר' בן ציון, הכוונה שהשיעורים אינם יוצאים מחמשת מוצאי הדיבור, לא! אלא יוצאים מן הלב'.

"לכן, אם ר' בן ציון יאמר את השיעור של אתמול, שידע אותו על פה מאמש, משמעותו של השיעור יהיה 'שיעור ישן - שיעור מת', ורבי בן ציון רצה לומר 'שיעור חי' חדש, שנולד כעת למזל טוב. כנראה שכך נמסרת התורה בהדרתה - מדור לדור, בשיעורים חיים".

ר' בן ציון הקפיד לצרף ולהשחיל בתוך השיעורים חידושים באגדה, דברי חכמה וביאורי פסוקים ומוסר, להשפיע על השומעים. אף הרבה לספר מגדולי מצוקי ארץ, כמו מהרי"ל דיסקין זצ"ל ורבי ישראל מסלנט זצ"ל, ופעמים אין ספור מה'חפץ חיים' זצ"ל.

(מתוך 'ספר ללא שם')

"מי שהכיר את ר' בן ציון, ראה אותו תמיד רגוע ושלו ויציב מאוד בהנהגתו, ובעיקר, ללא תנועות חיצוניות מיותרות. אבל הנה כעת ראיתו בעת הכנת השיעור אפוף במתח רב. הוא עשה תנועות החריגות לו, כמו שהתרומם לפתע מהכא, וחזר בקול על הדברים ובתנועות ידיים - חושב בקול רם, סוער וגועש ורותח. ומפעם לפעם כמו נלחם על עצמו בתוך תוכו, ושמעתי אותו אומר לעצמו 'זה כן טוב', 'זו חומרא שאי אפשר להגיד אותה ברבים', 'זה לא כדאי לומר, לא כל הציבור יבין, נראה לי שעדיף לא לומר'. כך שוחח עם עצמו בהחלטיות, 'כן, כן, את זה צריך להגיד', 'זו הנהגה שלא חייבים לקבלה'. בנוסחאות הללו אמר אחרי כל קטע שסיים, 'כדאי להגיד', או 'את החלק הזה עדיף כן לומר'. המעמד ההוא של האחריות היה נורא.

"לא האמנתי למראה עיני, כיון שמעולם לא ראיתו בכזה פחד ומתח!".

"כזה ראה וקדש"

בני ביתו של רבי בן ציון, מציינים מתח נוסף מיוחד שהבחינו עליו. היה זה כאשר רב מפורסם בארץ הקודש, מפרסם פסק הלכה שהיה צורך להעיר נגד העניין. היו לרבי בן ציון ראיות רבות כנגד הפסיקה ההלכתית שהתפרסמה, והוא אכן מסר על כך את השיעור בליל שבת קודש בבית הכנסת 'בית יחיאל', אבל באותו יום שיש היה במתח מיוחד, גם עיין ולמד זמן ממושך בספר 'חפץ חיים' הלכות לשון הרע.

שיעורים חיים בלבד

בשנת תש"ס, חלפו ארבעים שנה מתחילת סדרות השיעורים שלו בהלכות שבת ומועדים, והחברותא שלו התבטא: "אני כמו משתגע מרוב תימהון, כי הנה התחלנו ללמוד הלכות מוקצה בעל פה - אבל למרות זאת התחיל אתי שוב מרישא ועד גמירא. ובשעה הקרובה שלפני אמירת השיעורים, היה שרוי בריכוז ובמאמץ מוחי. הוא הלך

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

תוך כדי שיחתה הארוכה, ניסה הרב הגדול להתקשר אל הרבנית, ולשאול כדרכו מה צריכה שיביא לה מן החנות, אך בהיותה עסוקה בריכוז ליבה ונפשה בשיחה, לא נענתה אל הצלצול של השיחה הממתינה... גם כשחזר הרב וניסה כמה פעמים להתקשר 'ולאותת' לה, שאולי תפסיק לרגע ותענה לשיחה הממתינה, שנועדה בשבילה ולצרכה - התעלמה מן השיחה הנכנסת...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על 'כל הכועס כאילו'...

"לא תשתחוה להם ולא תעבדם" (שמות כ', ד')

בזוהר הקדוש: "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה".
כתב הרב הקדוש בעל ה'תניא' בספרו (אגרת הקודש, כה) על מאמר חז"ל וז"ל: "והטעם (שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה) מובן ליודעי בינה, לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה. כי אילו היה מאמין שמאת ה' הייתה זאת לו, לא היה בכעס כלל".
לפינו כמה עובדות בטיב ההתרחקות מהכעס - שיש להתרחק ממנו כמו עבודה זרה!

מעשה היה בביתו של אחד מגדולי הרבנים בירושלים קרתא דשופריא, אשר לאחר שזיכהו השם יתברך וכבר השיא כל בניו ובנותיו, והציפורים עזבו כולן את הקן... לא נותר בפני הרבנית הצדקנית מי שיערוך לה סדר קניותיה. לפיכך, מתוך שמחה והודיה לה' שלא השאיר בביתו 'עוזר'... השתדל הרב מידי בוקר בעצמו לקיים מצוות חסד דאורייתא, וכשצעד לביתו אחר תפילת השחר, התקשר מידי יום הביתה, לשאול את הרבנית אם צריכה אולי שיקנה עבורה משהו בחנות המכולת.

בוקר אחד, תפסה הרבנית את קו הטלפון בשיחה ארוכה עם אחת הבנות, שבהיותה לאחר לידה נצרכה להרבה עידוד וחיוזק מן האם הרחמניה והמסורה.

תוך כדי שיחתה הארוכה, ניסה הרב הגדול, שסיים זה עתה תפילת שחרית, להתקשר אל הרבנית ולשאול כדרכו מה צריכה שיביא לה מן החנות, אך בהיותה עסוקה בריכוז ליבה ונפשה בשיחה עם היולדת הטרייה - לא נענתה אל הצלצול הקוטע של השיחה הממתינה... גם כשחזר הרב וניסה כמה פעמים להתקשר 'ולאותת' לה, שאולי תפסיק לרגע ותענה לשיחה הממתינה, שנועדה בשבילה ולצרכה - התעלמה מן השיחה הנכנסת וכדרכה לשוחח, אף שיכולה היתה בקלות לעבור לרגע לשיחה השניה, לומר בקצרה את מצרכי הקניה היומית, ולחזור תכף לשיחתה...

באותן דקות הרחר הרב בנפשו: הנה שתי דרכים לפניך בתגובת מקרה מכעיס זה:

לכעוס ולהקפיד בדבר, ולהעמיד את האישה במקומה! שמן הראוי לשים לב לשיחה ממתינה של בעלה, הרי יודעת היא היטב שהוא

המתקשר בשעה הזו כבכל יום, ושמתיקשר - לטובתה היא!
להבליג ולהתגבר, לסבול הדבר ולשתוק, כמי שלא היה ולא כלום!
כמובן בחירת הצדיק היא תמיד בטוב, המשיך, אפוא, הרב בדרכו אל ביתו בלב שלם ונינוח, ודילג על הקניה בחנות. משהגיע הביתה נכנס בשמחה בברכת 'צפרא טבא' מאירה כדרכו, תוך שהוא משכיח לגמרי מליבו אותו מקרה שהכעיסו בדרכו...

והנה משנכנס פנימה, חש תיכף בריח שרוף המגיע לאפו, הרבנית ישובה הייתה אותה שעה במנוחה בחדרה, עדיין בהמשך אותה שיחה אריכתא... והבית כולו אפוף עשן וריח שרוף שמגיע מן המטבח...

הרב הצדיק רץ תיכף אל המטבח, והנה רואה הוא מונח על האש שבכירים סיר חצילים, שהעמידה הרבנית הצדקנית במסירותה לבישול לארוחת הצהריים בשביל היולדת, אך כשיחת הטלפון התארכה ונמשכה, לא שמה אל ליבה שכל התבשיל כבר נשרף מזמן, ועוד רגע קט והבית עולה בלהבות!!! ה' ישמור ויציל!

מיד תפס הרב כמה ספלים מים, וכיבה תיכף את האש שכבר החלה להיתמר אל על, וברגע האחרון ממש הציל את הבית משריפה!
"באותה שעה הראו לי מן השמים" - סיפר הרב אחר כך לתלמידיו - "הנהגת השם יתברך במידה כנגד מידה! אתה כיבית בליבך את אש הכעס הבורעת, ומן השמים זיכו אותך בהצללת ביתך ממאכולת האש!!!".

לפני כמה שנים, בהיותי אצל הגאון הצדיק רבי משה ניישלאס זצ"ל, רב ואב"ד שיכון סקווירא, שאל אותי אם הנני רוצה שיעניק לי מתנה, והשבתי לו שכן. קם הרב זצ"ל ממקומו, ניגש לארון הספרים שבחדרו, והוציא שולחן ערוך ישן מהארון

הגאון רבי אליעזר פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על 'יראת שמים'

"אנשי חיל יראי אלקים" (שמות י"ח, כ"א)

לפני כמה שנים, בהיותי אצל הגאון הצדיק רבי משה ניישלאס זצ"ל, רב ואב"ד שיכון סקווירא, שאל אותי אם הנני רוצה שיעניק לי מתנה, והשבתי לו שכן.

קם הרב זצ"ל ממקומו, ניגש לארון הספרים שבחדרו והוציא שולחן ערוך ישן מהארון. פתחו בריש הלכות שבת (סי' רמ"ג), והראה לי על גליון השו"ע, שמופיעה תשובת ה'חתם סופר' (או"ח סי' נ"ט) על זה שאנו מתפללים להקב"ה שתהיה פרנסתנו בהיתר ולא באיסור. ולכאורה, איך שייך להתפלל על כך, והרי הדבר תלוי בבחירת האדם עצמו - אל תגנוב ואל תגזול - ממילא תהיה פרנסתך בהיתר ולא באיסור...

וכמו שמספרים שפעם אחת בא אחד לפני הגה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנו ז"ע, וביקש להתברך בברכה על "יראת שמים". אמר לו הרה"ק: "על יראת שמים אתה מבקש ממני ברכה? בשלמא על בנים או פרנסה או בריאות - על זה שייך לתת ברכה, אבל יראת שמים? - אם תהיה ערליכער יוד, אז ממילא תהיה ירא שמים..."

וביאר ה'חתם סופר', שבודאי אין הכוונה על פרנסה באיסור על ידי גניבה או גזילה, אלא כוונת התפילה על יהודי המתנהג בדרך כלל עם הנהגות ישרות ורצויות של 'יראת שמים', אלא שכאשר הדבר נוגע לענייני פרנסתו, הוא מחפש לו היתרים, הוא מבקש להיכנס בפרצה דחוקה כדי להרוויח ממון, ועל כגון דא צריכים סייעתא דשמיא מרובה, ותפילה מיוחדת, שתהיה פרנסתנו בהיתר ולא באיסור - "בהיתר" - היינו בהיתר 'גמור'! - בלי פשרות ובלי פרצות דחוקות - שלא יחפשו להוציא איזה היתר דחוק להתפרנס מכך - ושלא יבקשו דרך עקלתון ללכת בערמומיות ובמרמה כדי לעקוף את האיסור, אלא ילכו בדרכי התורה בלי שום התחכמות!

אח"כ הניח הרב זצ"ל את ידיו על כתפיו, ואמר לי בהתרגשות גדולה: "ה'חתם סופר' הזה הוא מתנה גדולה! - הוא מפתח לכל החיים!"... ממשיך הרב ואומר: "בכל ערב שבת מגיע אלי יהודי אחד, ואומר שלשבת זו הוא רוצה 'היתר' שיוכל להגיע אליו משלוח עם דברים שצריך להם, מפני שזה דבר האבד והפסד מרובה... ואני אומר לו: 'לא! - אם תשמור את השבת בשלימות בלי שום התחכמויות, ישיע עליך הקב"ה שפע של פרנסה טובה והרחבה בלי הפסדים' - ואני רואה שב"ה הוא אף פעם לא הפסיד, ויש לו פרנסה בהרחבה..."

כ"ק האדמו"ר מקאסוב-ירושלים, הגה"צ רבי מנחם מונדרר זצ"ל, היה מדבר על מעלת העבודה של יראת שמים, וסיפר על פלוני שהגיע לצדיק אחד וביקש ברכה על יראת שמים, והצדיק הוריד את ראשו והשעינו על ידו, ואחר זמן אמר: "בשמים פעלתי על כך, עכשיו צריכים לפעול אצלך, שתמצא יראת שמים..."

שמעתי מזקן האדמו"רים, כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א בשם הרה"ק בעל 'מאור עינים' ז"ע, שיכול להיות אדם שהוא מתמיד עצום, ובקי עצום בש"ס ופוסקים, ראשונים אחרונים ועוד ספרים - אבל אם אין לאדם 'יראת שמים' - אז כל זה לא שווה כלום! כי התורה נמשלת לאש, כמ"ש (ירמיהו כ"ג, כ"ט): "הלא כה דברי כאש", ולעומת זה 'יראה' היא הכלי שמחזיק את התורה, ואם אין יראה אין לתורה במה להיות, ולכן יראה היא קודם לתורה, שכן כתיב (תהלים קי"א, י'): "ראשית חכמה יראת ה'" - כי איך יתכן שניקה אש לבד, בלי שום כלי להחזיק את האש? וכמו כן - איך יתכן שניקה "תורה" בלי ה"כלי" שמחזיק את התורה - והיא היראה! - וכמו שאם ייקח אש בלי כלי, אזי האש ישרוף את כל מה שבקרבתה, ה"נ אם ייקח תורה בראשו - שהיא אש, בלי הכלי שהיא היראה - א וילדע פייער אין קאפ אריין! - אזי יכולה היא לשרוף את כל המוח

שלו ר"ל - ובתורה שכזו אי אפשר לעבוד את הקב"ה.

רוצה להרגיש טעם בלימוד? יש לנו בשורה בשבילך!

מוקד 'גישמאק בלימוד' -
נפתח במיוחד עבורך
צוות אברכים תלמידי חכמים,
ישתדלו יחד איתך למצוא
את הדרך שגם אתה
תוכל להתענג על נועם צוף
מתיקות התורה הקדושה!

התקשר כבר היום
מוקד 'גישמאק'

17-18-20-800-1 (השיחה חינם)

וישועה קרובה לבוא

המוקד פעיל בימים א-ה, בין השעות 19:30-22:30

שמעתי ממרן הגה"ק בעל 'ישועות משה' מוויז'ניץ ז"ע, שתורה וחסידות הם "תרי רעין דלא מתפרשין" - דהיינו כשני ידידים שהם אינם יכולים להיפרד אחד מהשני - אם אחד רוצה להיות 'חסיד', אז הוא צריך להיות אדוק ומקושר בלימוד התורה הקדושה - ו"לא עם הארץ חסיד" - ובלי תורה אין חסידות, וכן להיפך - לימוד התורה גרידא לא מספיק - רק היא צריכה ללכת יד ביד עם חסידות.

שמעתי מש"ב כ"ק האדמו"ר מקאסוב שליט"א, דהנה זקנו הגאון האדיר בעל 'שבט הלוי', לא היה מעולם מאלו האנשים אשר רגילים לנסוע ולהתפלל על הציונים והמקומות הקדושים - כל ער"ה או עשרת ימי תשובה וכדומה - הוא היה הולך רק מביתו לשיבה או לביהמ"ד וחוזר, ותו לא מידי.

פעם שהה האדמו"ר מקאסוב שליט"א אצל זקנו בעל 'שבט הלוי' - והוא היה אז יותר מבן תשעים - ובאמצע שיחתו עמו אמר לו: "אולי נלך ביחד להתפלל במקומות הקדושים?"... והשיב לו ה'שבט הלוי': "אין לי זמן!" והרהיב נכדו הנ"ל עוז, ושאל את זקנו בתמהון: "מה הפירוש ש'אין לך זמן', והלא הסבא כבר למד את כל התורה כולה!"...

הביט עליו זקנו בעל 'שבט הלוי' בעיניו הטהורות ולא התווכח אתו... ואז אמר לו דבר נורא, ובדבריו אלו ראו באמת מה שעל לבו, וכה אמר לו: "לא טוב ולא כדאי לצאת החוצה אל הרחוב כשאין צורך גדול בכך, כי ראייה אחת שאינה טובה - יכולה לקלקל את כל עבודת ימי חייו של האדם!"...

פלאי פלאים! יהודי גדול בישראל - בגיל מעל תשעים - והוא מפחד לצאת החוצה לרחוב! האם חידוש הוא שעצם מציאותו משפיע יראת שמים על כל העומדים סביבו?!...!

הגאון האדיר רבי יוסף ענגיל זצ"ל אמר פעם באחת מדרשותיו: "ראו, כשמברכים את החודש אומרים 'שתתן לנו' חיים ארוכים, ואילו כשמגינים ליראת שמים אומרים 'חיים שיש בהם' יראת שמים' - לגבי יראת שמים אנו דואגים לאחרים"...

אבי מורי ז"ל עבר ניתוח קשה ומסובך. לאחר הניתוח, קם לפתע מתרדמתו - כמה שעות לפני הזמן ששיערו הרופאים, והתחיל לקרות את שמע בבכיות נוראות עם הטעמים כאחד הקורא בתורה, בקול לא לו. כשהסתכלנו עליו בתימהון, אמר: "כך היה רבי - הגה"צ אב"ד סאנטוב זצ"ל - קורא קריאת שמע" - וכבר עברו מאז כמעט ששים שנה... - זה נקרא ירא שמים! הוא זכר דברים כאלה במצב כזה! - ולמה? - כי זה מה שעניין אותנו וזה היה טבוע בעצמותיו..."

(מתוך 'נועם שיח' בשלח תשפא - בהוצאת מכון 'אפריון לשלמה')

סוף כל סוף הם עושים את דרכם לקופה, תור ארוך ומתפתל של ערבי- שבתות מקדם את פניהם. ואם לא די בכך, הם נקלעו גם לידיה של קופאית ש'עובדת על מידת הסבלנות' שלה ושל לקוחותיה... אבא מציץ בשעונו. "יש לנו חמש עשרה דקות עד האוטובוס האחרון..."

על מסירות הנפש המיוחדת של בת ישראל כשרה, והסוף המרתק לסיפור

הרב יהושע לייבזון

"פה תאמר לבית יעקב" (שמות י"ט, ג')

לעיתים זוכה האדם לפדות ולהצלה כזו, שגורמת לו לשנות את כל תפיסת עולמו מן הקצה אל הקצה, וכך סיפר רבי יוסף זריצקי: פעם דרשתי לפני בנות סמינר במרכז הארץ על ענייני כשרות, והדגשתי כי יהודי צריך להקפיד ביותר על הדברים שהוא מכניס לפיו, אשר דברי קדושה יוצאים ממנו. וכשם שזוהרים שלא להוציא מן הפה דברים אסורים, כך יש לשמור על המאכלים המוכנסים לתוכו, שלא תהיה נגיעה בטומאה.

כשסיימתי, קמה אחת הבנות וביקשה את רשות הדיבור. משניתנה לה, פתחה וסיפרה סיפור אישי, שהדהים את כל חברותיה ומורותיה. סיפור, המעיד כאלף עדים על רמתה הרוחנית של המספרת, על אף היותה בת שש עשרה, לכל היותר.

מתברר, כי היא שמעה הרצאה בענייני כשרות, והדברים החדשים ששמעה נכנסו לליבה. בביתה לא הקפידו על כשרויות מהודרות. אמנם, הם לא אכלו דברים שאינם כשרים באופן מוצהר, אולם די היה להם בתווית כשרות מינימאלית, כדי לצרף את המוצר לסל קניותיהם, בפרט בשל פער המחירים הגדול בין מוצר כזה למוצר מקביל בעל כשרות מהודרת.

"כשמעתי שיש הרבה כשרויות ברבנות, שאין להן את הכלים להקפיד ולשמור כהלכה" - סיפרה הבת - "כאב לי שהורי מתייחסים יותר לכסף ופחות לנשמה, ובאותם רגעים החלטתי כי אעשה כל שביכולתי לשנות את העניין".

מרבית בני האדם שומעים הרצאות באוזן אחת, מחליטים החלטות משמעותיות, ושוכחים הכל כשההרצאה מסתיימת... אך יש לזכור כי המטרה בכל שמיעה שהיא, הינה העברת הדברים לכדי מעשה. "אשר ברא אלוקים - לעשות", הקב"ה ברא אותנו כדי שנעשה, ולפיכך לא בודקים בעולם הזה מה רצה האדם ומה תכנן, אלא מה עשה בפועל.

אותה נערה הייתה שייכת לאותו זן מיוחד, של בני האדם בעלי עשייה, ועד מהרה התקשרה לאביה וסיפרה לו שהיא שמעה הרצאה שלימה על ענייני כשרות, ומן הדברים עלה כי המוצרים שהם צורכים בבית מהווים בעיה של ממש. היא נתנה לו שהות מסוימת לעכל את הדברים ואז אמרה: "אבא, אכפת לך לשנות את

העניין, ולהתחיל לקנות מוצרים בכשרות מהודרת?"
"בוודאי אכפת לי" - התכעס אביה - "המוצרים הללו עולים הרבה יותר!"

"אני רוצה לבוא הביתה!" - ניסתה להפציר.

"ואם לא אקנה לך?" - התגרה בה.

"לא אוכל לבוא!" - הגיעה התשובה - "אני יודעת שאם אראה את האוכל, לא אוכל להתאפק!"

"את מאיימת עלי?" - התרגז - "אם כך, עדיף שתישארי בפנימייה. אל תבואי הביתה! אצלי בבית לא ישתנה כלום!"

והשיחה נותקה.

יום חמישי הגיע. בנות הפנימייה התכוננו כולן לנסיעה הביתה, ורק נערה אחת הייתה טרודה בעניינים אחרים לגמרי. היא ספרה את מטבעות הכסף הבודדות שברשותה, ותהתה מהו הדבר החשוב ביותר לקנות לשבת. לא היו לה אפשרויות רבות מדי, ולבסוף נפלה ההכרעה על לחם וממרח שוקולד.

היא בושה לספר על תגובתו של אבא, ועל המצב שאליו נקלעה. באין רואים 'הגניבה' את המוצרים לחדר, והטמינה היטב בארון האישי שלייד מיטתה. כשכולן ארזו מזוודות, הכניסה כמה בגדים לתוך המזוודה שלה. יצאה עם כולן החוצה, וכשעמדו בתחנה מלמלה: "שכחתי משהו, אני רצה להביא... אל תחכו לי...", ושבה לבדה לפנימייה הריקנית.

גם ביום, היה מוזר להיות לבד בפנימייה הגדולה, אבל בלילה התעצמו

הוא אינו בורר במילים ומטיח על ראשה של בתו העקשנית את כל מה שבלבו. היא פורצת בבכי בלי למצוא מילים בפיה. באמת, מה עושים כעת? איך יעבירו את הלילה תחת כיפת השמים עם כל השקיות הללו?

שוב פרצה בבכי, המורה נבהלה: מה קרה?
"המורה", הצליחה לומר לבסוף, "המורה מכירה את אבא שלי... אני תקועה פה ומסובכת ביותר. אין לנו מקום להיות בו הלילה!".
המורה הייתה בעלת תושייה. בקשה לדעת מהי הכתובת שבה הם נמצאים, והבטיחה שבעוד כמה דקות יגיע רכב לאסוף אותם. חמש דקות לאחר מכן כבר עצר לידם יהודי חייכן, העמיס לרכבו את כל השקיות, וביקש מהם להצטרף אליו. בתחילה המשיך האב לרטון מעט, אך לבסוף השתתק. לא ניתן היה להתלונן אל מול כל השפע שהורעף עליהם - ביתה של המורה היה ברוך ילדים, ובכל זאת היא הספיקה להכין ארוחת ערב חמה, לארח אותם בנעימות, ולתת להם הרגשה נהדרת. בעלה התייחס אליו בחמימות, והשיחה ביניהם זרמה ביותר. 'הם אנשים מיוחדים וטובים כל כך!' - חדרה אליו המחשבה, ועמה שב גם הרוגע והכעס שכן.
בדיוק אז צלצל הטלפון. מעבר לקו נשמעה אשתו היסטריית לגמרי: "אתם בסדר?"

- "אנחנו בבני ברק. הכל בסדר. קרה משהו?"
תשובתה הממה אותה - האוטובוס האחרון, זה שחמק ממש תחת עיניהם הכלות, היה יעד לפיגוע טרור...
"המסקנה של אבא" - סיימה הנערה את סיפורה המאלף - "הייתה המרגשת מכל. הוא אמר לי: 'גם מצוות שקיימתי בעל כרחי - הביאו לי חיים! כדאי היה לעבור את הכל, כדי להבין במה צריך להשקיע בעולם הזה, שהוא עולם המעשה!'".

[מתוך 'הגדה של פסח - דורש טוב']

הפחדים פי כמה. רועדת מכל רשרוש הצטנפה הבת בחדרה, אכלה את הלחם המרוח בשוקולד. כשהדמעות זולגות ללא הרף. "השם, אני יודעת שאסור לבכות בשבת", אמרה וניסתה בכל זאת להפסיק לבכות, "אבל שבת היום, ולי אין אפילו יין לקידוש או לחם משנה, אלא רק לחם יבש מיום חמישי...". בלילה לא עצמה עין, ובצאת השבת יצאה החוצה לחפש מקום שבו תוכל לשמוע הבדלה. איכשהו חלף לו גם הלילה השני, וביום ראשון מיהרה לקחת את המזוודה, ו'כאילו' לחזור כמו כולן... שבועיים חלפו. אביה לא דיבר איתה מטוב ועד רע, אך אבא נותר אבא, ובסופו של דבר הוא התקשר. "את ברוגז?"
"חס וחלילה. אני רוצה מאוד לבוא הביתה, רק מחכה שאוכל לאכול שם משהו כשר".

הבת ממשיכה להתעקש בנחישות, והוא מחליט לבוא לקראתה. "טוב, שיהיה כך. בואי נסכם להיפגש בבני ברק. נכנס לאחת מרשתות המזון ואת תאמרי לי בדיוק אלו כשרויות את רוצה לאכול".
הנערה הייתה מאושרת. אבא יתאמץ לנסוע מהבית לבני ברק, והיא תגיע לשם מן הפנימיה בבאר יעקב. היא תמלא את הבית במאכלים כשרים למהדרין, ובשבת הבאה שוב תוכל לנסוע כמו כולן!
אלא שהעניינים היו יגעים למדי...

אבא דחף לפניו את עגלת הקניות, והיא העמיסה עליה את כל המוצרים הדרושים. עד מהרה מתמלאת העגלה עד אפס מקום, משום שצריך לקנות הכל. אבא רוטן על הקניה הענקית, ובכל פעם שהיא מכניסה מוצר חדש, הוא מנופף לעברה במוצר מקביל, רק קצת פחות כשר, שעולה הרבה פחות. "את חושבת שאני רוטשילד? מאיפה אשלם על כל זה?!". היא מנסה לתמרן בין עקיצותיו וגערותיו - לבין המוצרים שמוכרחים לקנות.

סוף כל סוף הם עושים את דרכם לקופה, מקווים להיחלץ מן הצרכנייה העמוסה במהירות המרבית, אך תקוותם היתה תקוות שווא - תור ארוך ומתפתל של ערבי-שבתות מקדם את פניהם. ואם לא די בכך, הם נקלעו גם לידיה של קופאית ש'עובדת על מידת הסבלנות' שלה ושל לקוחותיה... אבא מציץ בשעונו. "יש לנו חמש עשרה דקות עד האוטובוס האחרון...". הוא אומר בעצבנות, "ובמקום לעשות קניה מהירה ולצאת, אני תקוע בגלגלך...".

בסופו של דבר הם יוצאים עמוסים בשקיות עד להתפקע, רצים לכיוון התחנה ומספיקים לראות את האוטובוס מתרחק במעלה הרחוב. שאריות הסבלנות של אבא נמוגות לחלוטין. הוא אינו בורר במילים ומטיח על ראשה של בתו העקשנית את כל מה שבלבו. היא פורצת בבכי בלי למצוא מילים בפיה. באמת, מה עושים כעת? איך יעבירו את הלילה תחת כיפת השמים עם כל השקיות הללו?
לבסוף התעשתה והחליטה להתקשר לאחת ממורותיה. בטלפון

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

חביב היה על מרן ה'סטייפלער' זצ"ל הביטוי ששמע פעם מבעלה רבי צבי: "האדריכל שהכין את הבית שלנו - הוא גאון! בנוהג העולם לעשות חדר לאורחים, חדר לסלון, חדר למטבח וחדרי שינה; אבל האדריכל שלנו הצליח להכניס גם את המטבח, גם את הסלון וגם את חדרי השינה בחדר אחד..."

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"פה תאמר לבית יעקב" (שמות י"ט, ג')

להיות נוכחות בשעת ההקפות, לראות כיצד מכבדים את התורה ואוהבים אותה! כך תגבר אהבת התורה בלבן, וכך יוכלו להחדיר אווירה זו בביתן ולגדל את הילדים כבני תורה למופת!"

ברבות הימים הועתק מחזה מרגש זה למקומות נוספים. המחזה המרשים ומשובב הלב של כבוד התורה, נראה חוזר על עצמו גם אצל תלמידיו של רבי ברוך בער, ואצל גדולי ראשי הישיבות בדור האחרון.

כפי ששמענו לדוגמא על קרית מטרסדורף בירושלים - שבכל שנה, במשך עשרות שנים, לאחר תפילת מוסף ביום 'שמחת תורה', ליוו מאות בני השכונה ותלמידי ישיבת 'תורה אור' את מורם ורבים הנערץ, מרן הגאון רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל, בשירה ובריקודים מהיכל הישיבה לביתו.

חופת טליתות נפרסה מעל ראש הישיבה, כשהיא מוחזקת בידי תלמידים ומעריצים, ספר תורה קטן מחובק בזרועו, וקול צלילי הזמר מתחזק ומתעצם מרגע לרגע: "אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה"..." "אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה"...

רבים מבני השכונה, מבוגרים וצעירים כאחד, הצטרפו במשך כל הדרך אל התהלכה. בחלונות נראו מצטופפות נשים ונערות, מביטות בהערצה ובהערכה בזיו פניו של זקן ראשי הישיבות, ורואות כיצד רוכשים כבוד לענק התורה.

הנהגה מעניינת מקובלת במשפחתנו, הנהגה שהנהיג הסבא, מרן

שגורה היתה בפי מרן החזון איש זצ"ל האמרה - "אהבת התורה, אהבה בלב ונפש, להוקירה, להעריכה וליקרה, בכוחה של האם ליטע בבן יותר מהאב. כי אהבה בלא מילים, תורגש יותר ממעשים והנהגות! על זאת אמרה התורה 'ואל תטוש תורת אמן' - כל מיך תשאב תמיד מאותה אווירה ששרתה בביתך, וחשת אצל אמן. אווירה מורגשת בלא מילים ובלא משפטים."

זוהי הסיבה שנצטוו הנשים תחילה: "כה תאמר לבית יעקב", עוד קודם שנצטוו הגברים "ותגיד לבני ישראל". משום שכהקדמה ללימוד התורה של בני ישראל, מוכרחות הנשים הצדקניות להכין את הקרקע, לדאוג לכך שתשרה בבית אווירה של אהבת התורה, ולהכין את עצמן כראוי לוותר על תענוגות העולם הזה ולהסתפק במועט למען התורה.

ביום 'שמחת תורה' בעיירה קמניץ שבליטא, היתה מסורת קבועה לפיה התאספו כל בני הישיבה בסמוך לביתו של ראש הישיבה, מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל', ומשם לווהו בשירה וזמרה ובכבוד גדול אל בית המדרש, למעמד ההקפות. היה זה מעמד נורא הוד של הנחלת כבוד לתורה ולחכמיה, ונצרב בזכרונם של תלמידי ישיבת קמניץ לדורותיה.

שנה אחת, כאשר באו להקביל את פניו, הכריז רבי ברוך בער כי השנה אינו יוצא להקפות! הסיבה היא, אמר, משום ששמע שנמנעו מלסדר השנה 'עזרת נשים'. הגבאים התנצלו שלא הספיקו לעשות מחיצה ראויה קודם החג, ולכך לא הוקמה עזרת הנשים; אולם רבי ברוך בער לא קבל את הדברים, והביע מהם מורת רוח מרובה.

הוא שב והודיע כי אינו מתכונן לצאת להקפות, עד שיעמידו מחיצה המותרת על פי ההלכה ביום טוב - להניח בדים על גבי סטנדרים וכדומה - כדי שאף הנשים תוכלנה להשתתף במעמד ההקפות. ואכן, רק כעבור זמן ממושך, כאשר הודיעו לרבי ברוך בער שסדרו 'עזרת נשים' - יצא לעבר בית המדרש כמדי שנה בשנה.

מאוחר יותר, הסביר רבי ברוך בער את פשר הנהגתו: "אלולא אהבת התורה הנטועה בלבן של בנות ישראל, כיצד יהיו לנו בני תורה ובני ישיבות בעם ישראל בדור הבא!?"

"כל אהבת התורה של הבית", אמר רבי ברוך בער, "מבוססת על אהבת התורה המושרשת בלב האמא. מוכרחות הנשים והבנות

הנכדים, והיא ראתה כי הוא מהדר בחומרה מסויימת יותר ממה שהיא עצמה נוהגת להדר.

"בודאי תתמה מה משמח אותי בכך", אמרה לי. "אז אספר לך" - "לפני נישואי, באתי לסבי מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, ובקשתי ממנו שיעניק לי את הכר המיותר שהיה בביתו, כדי שיהיו עבורי ועבור חתני זוג כרים. יש לציין כי עד כמה שנים לפני כן, עלות כר היתה יקרה מאד, ורק לבודדים היתה אפשרות ויכולת להשיג כרים - אז עוד היה זה בגדר פינוקים ומותרות.

לשמע בקשתי, התפלא הסבא ושאל: "מדוע תבקשי כרית? לאמא שלך לא היתה כרית". טענתי לו שנכון שלאמי לא היתה כרית, אך היום זה אחרת, ולכולם כבר יש כריות. השיב לי הסבא: "עוד תראי בעיניך שגם הנכדים שלך יהיו אחרת ממך, כי הדורות יורדים עוד ועוד..."

"הבן, אפוא, את פשר שמחת", אמרה הסבתא. "תמיד חששתי לראות כיצד ומתי יתקיימו בי דבריו של רבי יוסף חיים. והנה כעת נוכחתי, כיצד נכדי הוא בעל יראת שמים גדולה עוד יותר ממני! על זה אני שמחה ומודה לבורא העולם, לראות כי דברי סבי התקיימו בי הפוך, וכל דור נעשה ירא שמים יותר מקודמו, ומהדר יותר ממנו..." כך, ביד אומנת, בתבונה נפלאה ובמומחיות רבה, הצליחה להחדיר בבית ייקור לתורה והנחלת כבוד ולומדיה. בכך נטעה בלב צאצאיה שאיפות לגדלות בתורה, ותחושה כי אין דבר חשוב ויקר יותר מלמוד התורה!

כל זאת למרות המצב הגשמי הקשה בו היתה נתונה. חביב היה על מרן ה'סטייפלער' זצ"ל הביטוי ששמע פעם מבעלה רבי צבי: "האדריכל שהכין את הבית שלנו - הוא גאון! בנוהג העולם לעשות חדר לאורחים, חדר לסלון, חדר למטבח וחדרי שינה; אבל האדריכל שלנו הצליח להכניס גם את המטבח, גם את הסלון וגם את חדרי השינה בחדר אחד..."

ואכן, הבית הגשמי היה צר מהכיל; אבל חיי הרוח בבית - גדלו ורחבו לאין שעור. ה'לב' של הבית התרחב עד קצה היכולת כאשר היה זה נוגע לדברים שבקדושה וענייני תורה וכבוד שמים!

אמר לי חתנה, דודי הגאון רבי רפאל ברלין שליט"א, שלדעתו סיבת ההצלחה של רבי צבי ורעייתו בגידול בנים תלמידי חכמים, נעוצה בכך כי למרות הדחקות והעניות הרבה - הדבר לא העיב כהוא זה על האווירה הנפלאה והנינוחה ששררה תמיד בבית.

למרות המצב הגשמי הדחוק, בכל עת היה הבית חי ותוסס, מה שהחדיר בתודעת הילדים עמוק עמוק, כי אין אושר ושמחה כשמחת התורה וקיום המצוות. כל השאר טפל לעיקר העיקרים. כך, בצורה כזו גדלים תלמידי חכמים ומרביצי תורה נודעים.

הגאון רבי חיים קרייזוויט זצ"ל, רבה של אנטוורפן, ידידו הוותיק של רבי צבי, היה מזכיר לשבח את פרוסת העוגה בה כובד כשהגיע לבית משפחת קופשיץ, מעשה ידיה של הסבתא הצדקנית. הוא אמר: "אני חש כי בעוגה מושקעים יידישע כוחות!"

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, מרא דארעא ד'שראל. רבי יוסף חיים הנהיג בתקופתו בירושלים עיר הקודש, שבהקפה אחת לפחות ישתתפו כל נשות השכונה, כדי שתחדור לליבן אהבה והערכה לתורה.

מסופר ששנה אחת אמרו לו שישנן כמה וכמה נשים יולדות ותשושות, שאין ביכולתן לבוא לבית הכנסת ולראות את ההקפות. באופן נדיר הורה רבי יוסף חיים להוציא את ספרי התורה לרחבה הסמוכה לבית הכנסת להקפה אחת, וכך יוכלו כל הנשים לעמוד בחלונות ביתן ולראות את הריקודים לכבודה של תורה.

"הראיה הזו", נימק, "היא שמביאה לנו את תלמידי-החכמים של הדור הבא!"

"שיהיה להם חשק ללמוד - זה כבר תלוי בך!"

בשמחת הנישואין של הגאון רבי חיים שאול קרליץ זצ"ל, גאב"ד 'שארית ישראל', נטל חלק דוד החתן, מרן ה'חזון איש' זצ"ל. רבים נדחקו סביב רבן של ישראל, כדי לזכות לקבל את ברכתו.

סבתי הצדקנית, הרבנית חיה רוחמה קופשיץ ע"ה, אשת הגאון הצדיק רבי צבי קופשיץ זצ"ל, שגידלה את הכלה בביתה עקב היותה יתומה מגיל צעיר, הלכה אף היא לזכות בברכה, עם יציאתו של ה'חזון איש' מן האולם.

"על מה תבקשי ברכה", שאל אותה החזון איש. "רוצה אני שבני ידעו ללמוד", השיבה, "ושיהיה להם חשק ללמוד".

השיב לה ה'חזון איש': "לדעת ללמוד, דהיינו שיהיו להם כישרונות והבנה ישרה - זה אוכל לברך אותך. אולם 'לרצות' ללמוד ושיהיה להם חשק ללמוד - זה כבר תלוי בך, האמא! עד כמה שיראו שאת מעריכה את התורה, כך הם ידעו לייקר אותה".

ואכן, מיוחדת במינה היתה באהבתה לתורה, שהייתה נטועה עמוק בשורשי ליבה באופן מופלא, והורגשה כל העת במחיצתה. לא לחינם זכתה לזרע ברך ה', בנים וחתנים מופלגים ביותר, גדולי תורה, ראשי ישיבות ומורי הוראה חשובים.

זכורני, כשהייתי אברך צעיר לאחר החתונה, עליתי יום אחד לבקרה. היא שאלה אותי: "אכלת כבר ארוחת צהריים?" לא השבתי, והיא הבינה כנראה שעוד לא אכלתי. והנה אני רואה שהיא נכנסת למטבח, ובשמחה נגשת לכירים ומתחילה לטגן חביתה. ואז אני שומע אותה מדברת בלחש לעצמה: "אני עושה עכשו חביתה לכבוד התורה, כדי של'בן ישיבה' יהיה כח ללמוד תורה אחר הצהריים!..."

ממש התפעלתי מכך שאפילו פעולה קלה כזו, נעשתה על ידה בכאלו כוונות טהורות של אהבת תורה. אין פלא שזכתה למה שזכתה!

שמעתי כי כאשר היו נכדיה ונכדותיה עומדים לבקש ברכה מהסבתא הגדולה, היא היתה מדגישה שקודם כל היא מברכת את הנכדים, רק אחר כך היא תברך את הנכדות. "הרי הבנים לומדים תורה!", הטעימה.

בפעם אחרת בה הגעתי לביתה, מצאתי אותה מאוד שמחה ונרגשת. כששאלתי אותה לפרש הדבר, השיבה לי כי כעת היה אצלה אחד

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

טיפול כואב ללא הרדמה • טריקת דלת על האצבעות כי ההלשנה אסורה • ישיבה בתא נידונים למוות בשלווה • ו'שמע ישראל' שהציל בעת צרה

הרב ישראל ליוש

ביום כ"ב בשבט חל היא"צ של ה'מגיד מישירים', הגאון הצדיק רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, ראש ישיבת נובהרדוק - חדרה.
רבי יענק'לה [כפי שהיה מכונה] נולד בט' בטבת תרפ"א, ב'קריניק' שבפולין, להוריו הר"ר אברהם צבי ואמו מרת דבורה גלינסקי ע"ה.
כשהיה בן תשע, הגיע מרן ה'חפץ חיים' זי"ע לעיירתם, ודבריו המפורסמים אודות האדם שבא לאייששוק עבור קמצוץ טבק, הדהדו היטיב באזניו, ולא משו מזכרונו לנצח...
בתחילה למד בישיבת 'בית יוסף' ב'קריניק', לאחר מכן עבר ללמוד בישיבת 'נובהרדוק' ב'ביאלסטוק', בראשות חתנו של הסבא מנובהרדוק, הגאון רבי אברהן יפה'ן זצ"ל. שם פגש לראשונה את מרן ה'סטייפלער' זצ"ל.

בשנת תרצ"ט, כאשר פרצה מלחמת העולם הראשונה, ברח ל'וילנא', וכשליטא נכבשה בידי רוסיה, נאסר והוגלה ל'סיביר'.
סיפורי מופת וגבורה, היו על לשונו של רבי יעקב אודות שרידותו ב'סיביר', במחנות עבודה מפרכים, בקור דוקר מחריד ומקפאי, וברעב מתמשך... אבל באמונה ובביטחון, ובהקפדה, ככל האפשר ויתירה מזאת, על אורחות חייו כבן תורה, חניך ישיבת 'נובהרדוק'.
בשנת תש"ה, לאחר שהסתיימה המלחמה, נישא לרעייתו מרת צביה בת רבי חיים בנימין הלוי ברוד, ובשנת תש"ט עלו לארץ ישראל והתיישבו בבני ברק, שם התקרב למרן ה'חזון איש', ופגש שוב את מכרו מ'ביאלסטוק' מרן ה'סטייפלער' זצ"ל.

פעל רבות בקרב הילדים העולים מתימן, שלא יעבירו אותם על דתם, בתחילה בישיבה שהקים ב'ראש העין', ולאחר מכן עמד בראשות ישיבת 'נובהרדוק - חדרה', יחד עם הגאון רבי אלחנן פרלמוטר זצ"ל.
כשנסגרה הישיבה, הקים רשת כוללים 'מרגניתא דאברהם' בירושלים, מודיעין עילית ובית שמש. ובמסירות נפש כיתת את רגליו לגייס כספים לקיום הכוללים.

כוחו היה בפיו, והוא ניצל זאת היטב להשיב לב בנים אל אבותם, ולחזק את שומעי לקחו לעבודתו ית'.

דברי תורתו, דרשותיו, הגיגיו ומשלו התפרסמו בסדרת ספרי 'והגדת' ו'להגיד'.

ביום כ"ב בשבט תשע"ד נלב"ע, ונטמן בבית החיים 'פוניבז' בני ברק.

"וַיֹּאמֶר יְתָרוֹ בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הֲצִיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם... (שמות י"ה, י')
מוהי הכפילות 'מיד מצרים' ו'מיד פרעה'?, שאל הג"ר יעקב גלינסקי,

כי זו לא אותה הצלה, ממצרים ומפרעה?
כך הוא גם שואל, מובא בהגדת 'והגדת', על מאמר בעל ההגדה "עבדים היינו לפרעה במצרים", הרי העיקר לזכור את יציאתנו ממצרים, אם כן, מה הדגשה שהיינו עבדים ל'פרעה', וכי זו עבדות אחרת?

אלא, מתרץ רבי יעקב, עפ"י המובא במדרש רבה (שמות א ח) עה"פ "ויקם מלך חדש על מצרים", שהמצרים הציעו לפרעה להרע לעם ישראל. בתחילה סרב, ואמר להם: "שוטים אתם, עד עכשיו משלהם אנו אוכלים, אילולי יוסף לא היינו חיים..." היתה לפרעה הכרת הטוב... כיוון שלא שמע להם, הורידוהו מכסאו שלושה חדשים, עד שאמר להם: "כל מה שאתם רוצים הריני עמכם", והשיבו אותו...
היתה לפרעה הכרת הטוב עד שזה נגע ל'שטעלע' שלו... למשרה שלו...

וכך היתה כל התנהלותו, הפכפכיות. כשהיה מוכה, הסכים לשחרר את עם ישראל, רק עברה המכה, כבר חזר בו מהסכמתו.

התנהגותו של פרעה היתה שונה בתכלית מהתנהגותו של יוסף הצדיק, עליו התורה מעידה: "ויוסף היה במצרים", הוא יוסף בצדקותו מתחילה ועד סוף, בבית יעקב ובבית פוטיפר, בבור הכלא ועל כס משנה למלך, רציפות ועקביות של צדקות. לעומתו פרעה הרשע, הפכפך... פעם דעתו כך ופעם כך... זוהי עבדות מיוחדת והצלה מיוחדת...

מיד מצרים... ומיד פרעה...

המפקד התמלא חמה עוד יותר, ומשראה שאינו יכול לו לרבי יעקב, השכיבו על הרצפה והפלה בו את מכותיו עד זוב דם...
"רק אם תספר מי מכר לך את התלוש, אפסיק להכותך!" - צעק עליו המפקד, אבל הוא בשלו ובעקשנותו, ולמרות שחשש כי סופו קרב, לא סיפר, הוא התפלל לקב"ה שיצילו מיד הרשע...
כעבור כמה דקות, עזב המפקד את המשרד בזעם, ורבי יעקב נשאר על הרצפה מוכה וחבול...

גבורתו לא הסתיימה בזאת. לימים כאשר עלה לארץ ישראל, פגש רבי יעקב את אותו יהודי, מוכר התלוש, בתל אביב, וכזיהה אותו היהודי, נפל על רגליו והתחנן לפניו שימחל לו על מעשהו, כי הוא אשם בכך שקיבל מכות רצח מהמפקד על לא עוול בכפיו, אך רבי יעקב הרגיע אותו ואמר לו שהוא מוחל לו בלב שלם.

"בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד ה' לְעֵינַי כָּל הָעָם עַל הַר סִינַי" (שמות י"ט, י"א)

בדרשות הר"ן אי' שעם ישראל הגיע לפסגת מעלתו במעמד הר סיני, וככל שהדורות מתרחקים ממעמד הר סיני, דרגתם הולכת ומתקטנת, כי כל דור זוכה להעביר את מסורת התורה כפי גודל השגתו, וככל שהיו קרובים להר סיני, ההשגה גדולה יותר.
בעניין זה מובא בהגדת 'והגדת' ספור שסיפר הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל להגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל:
כשחזרתי לארצות הברית, נסעתי עם נכדי. לידי ישב מזכיר ההסתדרות, אף הוא נסע עם נכדו. כל הדרך נכדי התעניין בשלומי ושאל אם אני צריך משהו, כוס מים וכדו', מה שיכול להקל עלי את הנסיעה.

מזכיר ההסתדרות תמה בפני רבי יעקב קמיניצקי: "אף אני נוסע עם נכדי, ולא שאל אותי אף פעם אחת לשלומי, במה זכית שנכדך כה רוכש לך כבוד?"

"אנו מחנכים את צאצאינו" - ענה לו רבי יעקב קמיניצקי - "לאור מעמד הר סיני, וככל שהדורות מתרחקים מהמעמד הנורא ההוא, הם מתקטנים והולכים, נכדי יודע שאני קורב למעמד הר סיני ממנו, ולכן הוא רוכש לי כבוד..."

"אבל אתם הרי מחנכים את ילדיכם שהאדם נוצר מהקוף, והוא הולך ומתפתח, וככל שהאדם מבוגר יותר, הוא יותר דומה לקוף, אם כן, נכדך יותר מפותח ממך בשני דורות, מדוע שיכבד אותך?"...

ויכוחים רבים היו לרבי יעקב עם יהודים שלא שמרו תורה ומצוות, אך הכל היה באהבה ובחיבה, מתוך דאגה אמיתית לעתידם ולחלקם לעתיד לבוא...

פעם פנה רבי יעקב למרן ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, וסיפר לו שהיה לו חבר שלמד איתו בישיבה בנובהרדוק, ולימים פרש מעולם התורה, והוא נפטר בשנה זו, והוא התגלה אליו בחלום ואמר לו שלא טוב לו בשמים, וביקש שיעזור לו...

אף רבי יעקב עמד בצדקותו בתנאים קשים מאוד, בכל מאורעות חייו. וכיוסף הצדיק, נאסר אף הוא כאשר היה ברוסיה, והרוסים גזרו עליו עונש מוות, בינתיים שהיה בתא של נידונים למוות, שלוש יממות...

באופן טבעי השוהים בתא מסוג זה, מדוכאים מאוד. הרי בעוד יום או יומיים יובלו לדרכם אחרונה, לעונש המוות שהוטל עליהם. אחדים בכו, אחרים שתקו בבעתה מרוב פחד, "ואני", מספר רבי יעקב, "התפללתי ולמדתי. ניצלתי את בדידותי להתחזק באמונה ובטחון. התפילה והלימוד, האמונה והביטחון, מילאו את ליבי, הרי אני ביד ה', מי יכול לעשות לי רע...?"

"כשהייתי רעב ביקשתי אוכל, והאסירים התפלאו... מי מסוגל לאכול בשעה כזו? כיצד אתה מסוגל להיות כה רגוע, כאשר חרב חדה מונחת כבר על צווארך?"

"וכשנשכבתי לישון, הם שוב נדהמו: מאין לי השלווה לישון?
"לפתע התכופף אלי כומר, שאף היה נידון למוות, הוא פחד ורעד בכל גופו, ואמר לי: 'אתה היחיד בינינו שתינצל!' 'מנין לך?' - שאלתי. 'אתה היחיד בינינו שסומך על הבורא, אז הבורא עמך... ומי שהבורא איתו ניצל!'"

פעם, כשסיפר זאת רבי יעקב בדרשה, ניגש אליו הגאון רבי זאב איידלמן זצ"ל, ואמר לו: "מעכשיו יש לי יחס אחר כלפיך... איך היו בך הכוחות להתנהג ברוגע כזה?", שאל אותו רבי זאב.

"בכי לא היה עוזר לי", ענה לו רבי יעקב, "חשבתי שצריך להיות כפי שהקב"ה רוצה ממני עכשיו, והוא ודאי רצה שאתפלל ואלמד, ואבטח בו אפילו כשחרב חדה מונחת על צווארי..."

הרוגע והשלווה שכה אפיינו אותו, היו גם כאשר נתפס ע"י מפקדי סיביר, כאשר בא לקבל אוכל עם תלוש שקנה מיהודי, וכנראה המוכר גנב אותו בערמומיות משולחנו של המפקד, ולא סיפר לו על כך כשמכר לו את התלוש.

"אני לא גנבתי את התלוש" - התעקש רבי יעקב - "קניתי אותו בכסף מלא..."

"אמור לי מי מכר לך אותו..." - ציווה המפקד - "ולא - רע ומר יהיה גורלך!"

"תורתנו אוסרת עלינו להלשין, ולא אומר לך מי מכר לי את התלוש בשום אופן!"

"אם לא תספר לי, אטרוק את הדלת על אצבעותיך!" - איים עליו המפקד, ורבי יעקב בצדקותו: "לא אספר", והמפקד מימש את איזומו, הדלת נטרקה על אצבעותיו והן נשברו, ועד סוף חייו נשארה לו צלקת על היד...

עקשנותו של רבי יעקב, הרגיזה את המפקד מאוד, וזעק: "מעולם לא היה כאן אדם שלא נכנע אלי, ואתה קטן שכמותך מתעקש?!"
בכעסו הרב, זרק המפקד על רבי יעקב צנצנת דיו, ובנס הזיז רב יעקב את ראשו ברגע הנכון, והיא התנפצה על הקיר, ולכלוך רב נגרם בכל המשרד...

"האם עלי להודיע למשפחתו על כך?", שאל רבי יעקב את רבי אהרן לייב, וציין שמשפחתו ידועה כמשפחה שאינה שומרת ת"מ. "אל תדבר איתם מאומה", פסק לו הראש ישיבה, "תלמד אתה משניות לעילוי נשמתו...".

רבי יעקב החל ללמוד משניות לעילוי נשמתו, ואחר תקופה, בא לראש ישיבה וסיפר לו שאותו יהודי נגלה אליו שוב בחלום, ואמר לו שהוטב לו קצת בזכותו...

"וַיִּתְּצֵבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר" (שמות י"ט, י"ז)

"אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה עליהם הר כגיגית ואמר להם: אם אתם מקבלים את התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם" (שבת פח א)

ידועים דברי המדרש, שכאשר הצייע הקב"ה את התורה לאומות העולם, הם לא רצו בה, כל אומה התעניינה מה כתוב בה? וכששמעו את תוכנה ואת הסתירה לתפיסת עולמם, הם סירבו לקבלה. ואילו כאשר בא לעם ישראל והצייע להם את התורה, בתחילה אמרו 'נעשה ונשמע', ואח"כ כאשר ראו את גובה הלהבות, נסוגו וחזרו בהם מחמת יראת האש, וכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית.

בספר 'ומתוק האור' על 'מעמד הר סיני - תורה' מביא: תמה הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, מדוע באמת כפה הקב"ה את התורה רק על ישראל ולא על אומות העולם, ולא הסתפק בכפיה גרידא אלא עוד איים עליהם במיתה?

ומיישב: הוא עשה כן מאהבתו את ישראל...

משל למה הדבר דומה, לעשיר, גביר העיירה, שישב בביתו המפואר ביום הפורים, וקיבל את עניי העיר. השולחן היה ערוך ברוב פאר והדר, ועליו היו מוגשים מכל טוב, מאכלים ומשקאות לרוב, כל אחד כאשר יחפוץ ליבו ותבקש לשונו.

מקרוב ומרחוק באו העניים, לבקש נדבה ולטעום מן הסעודה, את כולם קיבל בעל הבית העשיר בסבר פנים יפות והצייע להם ברוב חיבה: "שתו משהו...!", "אכלו והתכבדו מהמטעמים...!". חלק עשו כמצוותו, טעמו ונהנו, אך רובם, מיהרו לקבל את נדבתו ומיהרו לצאת מהבית, אל הכתובת הבאה, מבלי לטעום דבר.

הגביר שם לב להתנהגותם, אך לא אמר דבר, וכי זה עניינו אם הם אוכלים או לא, אין אונס... הוא הצייע להם, עתה שיעשו ככל העולה על רוחם...

והנה נכנסת אשתו ואמרת לו: "זלמניו, בננו החביב, לא אכל ולא טעם דבר מהבוקר, הוא משתובב עם חבריו בחוץ, ואינו אוכל כלום...", מיהר הגביר לקרוא לזלמניו והזמינו לאכול...

"אבא... אין לי זמן היום... כל החברים משחקים בחוץ בהמן ואחשוורוש" - ניסה זלמניו לשכנע את אביו שיוותר לו על הארוחה. אך האב בשלו: "לא איכפת לי כלום, אתה נוטל ידיים ואוכל בזה הרגע...".

נאנח זלמניו, נכנע וישב לאכול כמצוות אביו, והעשיר יעקב אחריו

בדאגה ובאהבה עד שגמור את ארוחתו.

מה ההבדל? - שואל רבי יעקב - מדוע לא אכפת היה לבעה"ב שהעניים אינם אוכלים, ואילו את בנו הוא כפה לאכול, ולא שת ליבו לתחנונו כי הוא רוצה עתה לשחק עם חבריו?

אין זה אלא מאהבת בנו ומדאגתו לבריאותו!

ה' כפה על עם ישראל את התורה מאהבתו אותם. הגויים? זה לא עניינו... יאכלו... לא יאכלו... יעשו ככל העולה על רוחם... את היהודים הוא אוהב, הוא רוצה לזכות אותם בחיי העולם הבא, ולכן כפה עליהם הר כגיגית.

אלו דברי רבי יעקב גלינסקי על אהבתו של הקב"ה לישראל. בפרק אחר, גם הוא מובא בספר 'ומתוק האור' מסביר רבי יעקב עניין נוסף: מדוע הגויים כל כך שונאים אותנו? וכי עשינו להם דבר בכך שקבלנו את התורה? הרי הצייעו להם לקבל את התורה והם לא רצו בה!

גם את זאת הסביר רבי יעקב, כדרכו, עפ"י מעשיה נאה: רב דרש בבית הכנסת בשבחה של מדת החסד, ותיאר את זכויותיה הרבות. בין השומעים היה עגלון פשוט. הדברים נכנסו היטב לליבו וגם הוא רצה לעשות חסד, אך במה יוכל להועיל לאחרים, הן עמל הוא קשה לפרנסתו, בסוף היום גופו שובר והוא כבר עייף ואינו מסוגל עוד לעזור לאחרים, מה יעשה? כיצד בכל זאת יוכל לעשות חסד?

ישב והגה רעיון: מעל עגלתו מותקנת עששית, מידי ערב הוא ימלא בה שמן וידליק אותה, וכך יאיר את הדרך לעוברי אורח. אמר ועשה, לעת ערב הדליק את העששית, והנה מותקנת תאורת הרחוב הראשונה בעיירה.

כל הלילה הוא חשב על מעשה החסד שעשה, ועל זכויותיו הרבות שהוא צובר בכל רגע ורגע, ושמח מאוד.

בבוקר, כשחזר לעגלתו, חשכו עיניו, העששית מנופצת והעגלה מלאה שמן... מישהו התנכל לעששית... מישהו אינו חפץ במנורה הזו...

ביאוש רב הלך אל הרב, סיפר לו על מעשהו הכביר, ועל אכזבתו הנוראה: "כנראה מן השמיים לא חפצים בחסד שלי...", טען העגלון. "תנוח דעתך", הרגיע אותו הרב, "לא ה' אינו רוצה בחסד שלך, הגנבים לא חפצים בו, האם כשהתקנת את העששית, חשבת על כך שהאור מפריע לגנבים לעשות את מלאכתם בחסות החשכה...? פלא שהם שברו את העששית?..."

אומות העולם, הסביר רבי יעקב, סרבו לקבל את התורה על עצמם, אך יש להם גם בעיה עם העובדה שאנחנו קיבלנו את התורה, כי האור הזה מפריע להם, הוא מאיר באור יקרות את התנהגותם הנלוזה, ועל כן הם שונאים אותנו...

רבי יעקב חווה את ההבדל בין ישראל לעמים על בשרו, במשך מרבית ימי חייו, בימי המלחמה, ובעת שגלה לסיביר. על אחת מהחוויות שלימדו אותו פרק גדול באחדותו של עם ישראל, היה מספר לעיתים קרובות:

"המלחמה התנהלה בשיא עוצמתה, והיה עלינו לברוח לעומק

הוא עדיף ממני?". לאדם זה אומרת התורה: "וכל אשר לרעך" - אם חפץ אתה בטוב שראית אצל חברך, קח את כל מה שיש לו, אף את הצרות והקשיים שאינם נראים לכל, אל תביט רק על הפרט הטוב שיש לו, ותחמוד אותו ותקנא בו. אם תסתכל על כל המכלול שיש לחברך, כולל מה שאינך יודע, יקל עליך לא לחמוד אף את הטובות שלו הידועות לך...

בהגדת 'והגדת' מובא ספור שכדרכו תיבל בו רבי יעקב את מאמרו: ה'חפץ חיים' ז"ע סבל בצעירותו מדחקות ועניות מרובה. פעם התלוננה אשתו: "ראה את פלוני, בור ועם הארץ, וחי ברווחה, ואנו בכזה מחסור...!"

ענה לה ה'חפץ חיים': "איני מבין אותך! הקב"ה זיכה אותך בבעל בן תורה, בילדים מוצלחים, בבית של תורה, ואילו הוא, לא זכה בכל אלו... שעוד יענישו אותו בעניות...!?"

"יהי לו אשר לו! וכי היית רוצה להתחלף איתו, בבערותו ועשרו כאחד...? ודאי שלא!"
זו העצה הטובה ביותר להינצל מ'לא תחמוד'!

וכשהיה רבי יעקב דורש אודות הקנאה והחמדה, היה מספר על עצמו, שכשהיה ילד, פעם כאשר אמו חילקה מנות עוף לו ולאחיו, הביט בצלחת של אחיו, אמרה לו אמו: "ענקלה, תסתכל רק בצלחת שלך..." והיה מסיים: "זה נשאר עבורי סיסמא לכל ימי חיי...".

רבי יעקב היה נאה דורש ונאה מקיים, לא רק בנוגע לחמדת הממון, בכל מידה ומידה היתה לו לרבי יעקב שליטה עצומה על גופו. רבי יעקב סבל מפצע בגופו, וכדי לרפא את הפצע, נזקק לעבור טיפול חודרני ללא הרדמה, והוא כרוך בסבל נורא ואיום. בדרך כלל הנזקקים לטיפול מעין זה, צועקים מרוב ייסורים...

והנה כשרבי יעקב עבר את הטיפול הכואב והמייסר, הוא היה שקט ורגוע לגמרי ולא הוציא הגה מפיו. הרופא שטיפל בו היה המום... הוא לא נתקל בתופעה כזו מעולם! בכל עשרות הטיפולים הללו שעשה, תמיד המטופלים צעקו מרוב ייסורים.

"האם הטיפול לא כואב לך?" - שאל הרופא את רבי יעקב. "כואב... כואב מאוד..." - ענה רבי יעקב

"אם כן, מדוע אינך זועק מכאבים?" - המשיך הרופא להקשות. "וכי זה יעזור לי אם אצעק...!?" - ענה רבי יעקב ברוגע ובצלילות - "לי זה לא יעזור... ולך זה יפריע בעבודתך, אם כן, למה לי לצעוק?! אני לוקח עימי את הקב"ה לטיפול, והוא שומר עלי יותר מכל!". תשובתו הפעימה את הרופא, מעולם לא פגש אדם עם כוחות נפש כה עילאיים...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש,
כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

המדינה, ע"י רכבות שבצוק העיתים לא תמיד פעלו. "פעם אחת נקלעתי במנוסתי לתחנת רכבת בבוכרה, כשאין בידי כרטיס נסיעה להמשך הדרך, ואין לי מכר או גואל בכל האזור שיוכל להושיעני. השמש הלכה ושקעה, החושך קרב, עוד מעט ימצאוני משוטט בלילה, ויבילו אותי היישר אל בית הסוהר, ומשם הדרך קלה לעולם הבא..."

"תרתי אחר מקום מסתור, אך חששתי שאם יתפסו אותי מסתתר, דיני יוחמר שבעתיים, וכך הלכתי מהרהר, ובינתיים השמיים הולכים ונצבעים באפור בהיר ואפור כהה, וכשהם יהיו שחורים לגמרי, כבר עלול להיות מאוחר מידי..."

"לפתע ראיתי בפאתי התחנה אדם זקן, יושב ומצחצח נעליים לכל דורש ומשלם. 'אולי הוא יהודי...?' הרהרתי, אך כיצד אברר זאת...? אם אשאל אותו באופן ישיר, אם הוא יהודי, והוא אינו יהודי, הוא הרי עלול להסגיר אותי!"

"בצר לי נשאתי עיני למרום והתפללתי: 'ריבוננו של עולם! אין לי על מי להישען אלא עליך! הושיעני!' ואז צץ במוחי רעיון, ובצעתי אותו: התקרבותי, רועד כולי, אל הזקן מצחצח הנעליים, וקראתי בקול את הפסוק 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד...' , אם הוא גוי, הוא הרי לא יבין מה אמרת..."

"הוא שמע את קריאתי, הרים את עיניו מהנעלים שהחזיק, הביט בי בעיניים בורקות, ולחש: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', במבטא בוכרי עתיק... הנה יהודי בוכרי לפני... אולי ממנו תבוא הישועה, קיוויתי!"

"אחד עשר יום התחבאתי בביתו, לא הבנו אחד את השני, הוא דיבר בוכרית ואני דיברתי באידיש, קצת נעזרנו באצבעות, וברוך ה' ניצלתי..."

באחד הלילות חשבת לעצמי ודמעות זלגו מעיני: 'הרי אילו הייתי גוי, חלילה, כל מה שהייתי קורא לפניו בפולנית, לא היה שווה כלום, לך לכל הרוחות', הוא היה אומר לי ושולח אותי..."

"ריבוננו של עולם! איזה קשר יש לי עם היהודי הבוכרי הזה? את שפתי אינו מבין, הוא אינו מכיר את אבי ואת אמי... מעולם לא ראה יהודי מפולין... אבל שנינו, אני והוא אומרים אותו 'שמע ישראל'..."

"לא תחמד בית רעך... וכל אשר לרעך" (שמות כ, י"ד)

'וכל אשר לרעך' הרי כולל את כל הפרטים, אם כן, תמה הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, מדוע פירטה התורה קודם פרטים רבים: אשתו, עבדו, אמתו, שורו וחמורו?

רבי יעקב, כדרכו, למד מזה יסוד גדול באורחות חייו של אדם: טבעו של אדם לחמוד את הדברים הטובים שרואה אצל רעהו, ביתו הנאה, מכוניתו המפוארת, ושאר טובות והנאות שיש לו, ומקנא בו, ומהרהר בליבו: "מדוע אני לא זכיתי לכל זה? וכי לא מגיעים טובות אלו? במה

לפתע דפק שליח על הדלת, ורבי ברוך קם ופתח לו. היה זה שליח הדואר, שנשא בחיקו מעטפה חתומה, ועליה כיתוב 'אקספרס' - כלומר, זהו דבר דואר דחוף. רבי ברוך פתח את המעטפה, הביט בתוכנה לרגע, סגר אותה מיד, הניחה בקצה השולחן ושב ללימודו

מדוע הוזנח מכתב קריטי בקצה השולחן?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וַיִּדְבֹר אֱלֹקִים... " (שמות כ', א')

המתנה שמייחדת את העם היהודי יותר מכל, המרגלית היקרה בה זכו רק בני ישראל, הערך המוסף הנעלה שיש לנו מעל כל ברואי אנוש, הוא ללא ספק התורה הקדושה. אותה מתנת אהבים יקרה וחביבה שקיבלנו מבואר עולם, התורה הקדושה מהווה אחדות אחת עם בורא עולם בעצמו, והיא ניתנה לנו במתנה לדורות עולם.

זו מתנה שאי אפשר לכמת, להעריך, לתאר, או לתת בה סימנים. ארוכה היא מארץ מידה ורחבה מני ים, ראשיתה כוללת את תרי"ג המצוות על פיהם יתנהג האדם, והיא טומנת בחובה גם את כל הוראות ההפעלה לעולם הזה, סודות הבריאה והיקום, ההתנהגות ודרך ארץ, ועוד לא נגענו בקצה הקצה של העושר והאושר הרוחני שבתורה. עם שחר מדי יום ביומו, אנו פותחים בהוקרה נרגשת ותודה נלהבת, 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו!' - אשרינו, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו!

כמו סוכריה מתוקה שככל שהיא נלעסת נחשפים בה עוד ועוד רבדי מתיקות ועונג, התורה הקדושה היא שעשוע בלתי נגמר. כל מי שטועם את מתיקותה, נוגע באפס קצה מעמקותה, זוכה לחוש במקצת נופת הצופים שבה - מעניקה היא לו תחושה עילאית, סיפוק רוחני עצום, כוחות חדשים ורעננים. אדם יושב והוגה בתורה, שוקע בתוך הסוגיא שלפניו, והפלא ופלא - הוא מתנתק מדאגותיו וטרדותיו, ומתעלה לעולם שכולו אושר ומתיקות שדבר לא ישווה לו.

ובכל זאת, לא פעם, ילדים או בחורים שעושים צעדים ראשונים בלימוד התורה, כמו גם יהודים בגיל העמידה ואף מבוגרים, עלולים לחוש כי החיבור והקשר עם התורה - נתקע במקצת. השאיפה בוערת, הרצון סוחף, הכמיהה גוברת - אך משהו בחיבור עם התורה, בתחושת הטעם שבה, ביצירת קשר החיבה עימה - לא עולה כמצופה...

זה מצער ומדיר שינה - האם רק יהודים בודדים זכאים לחוש את טעמה המתוק של התורה? האם לא כל יהודי יכול לזכות בקשר החיבה עם התורה?! ומה פשר התחושה הנפלאה של עוסקי התורה, עד שאינם יכולים להתנתק ממנה?!

ישנם לא מעט יהודים המביטים בקנאת סופרים בלתי מוסתרת

בחבריהם, אשר זוכים לצלול לתוך עולמה של תורה, לשכוח מהעולם, מהחובות, מהדאגות ומהשטויות - ובבת אחת הם מתעלים לעולם של שמחת התורה אמיתית, מתוך חדווה ואושר. ואילו הם - כמו נותרים מן הצד, אינם חשים את התחושה הזו, וכל אחד מהם שואל: כיצד אוכל גם אני לזכות בתחושה הנלבבת הזו? האם גם אני זכאי להרגיש את מתיקות התורה פושטת בכל כולי, ממלאת אותי סיפוק ואושר?!

את התשובה לכך שמעתי ממורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זי"ע, והיא טמונה בשינוי ההבנה בראש: כשהבנה מתחדדת שיהודי בלי תורה הוא יהודי נטול חיים, כשתודרת ההכרה שבלי התורה אין לנו מה לעשות כאן, כשתחושת 'כי הם חיינו ואורך ימינו' פושטת בכל הגוף - אזי הקשר עם התורה מתחזק ומתהדק, והמתיקות שלה צפה ועולה, כובשת את הלב, משמחת את הנפש, מעניקה עוצמה לנשמה. כי הדרך ליצירת קשר אוהב עם התורה, המפתח להצלחת החיבור לתורה - הוא בתובנה שהתורה היא עיקר החיים, היא החיים עצמם! כשאדם יודע ומאמין שהתורה היא הנותנת ערך לחייו, כשאדם מפנים את העובדה שהתורה היא המעניקה לו משמעות אמיתית, כשאדם חי את העובדה שהתורה מספקת לו את הערך המוסף הייחודי לנפשו - הוא מתמסר אליה, משקיע בה, מתאמץ למען הקשר עימה, נדבק בה בכל כוחו - ואז חש את מתיקותה הענוג וצופה הטעים ממלאים את לבו.

וברמה הזו - זה כלל לא משנה אם מדובר בעוסקי התורה בהתמדה

וברציפות שעות על גבי שעות, בקובעי עתים לתורה, במאזיני שיעורים בכל דרך שהיא, בילדי חמד שעושים את צעדיהם ראשונים בעולמה של תורה או בבחורים שעולים במעלה ההר. מי שמחודדת אצלו ההבנה שהתורה היא החיים, שאין טעם לחיים בלי תורה, שהתורה מעניקה לנו את המעמד והסיפוק - הוא זה שזוכה שהתורה כובשת את לבו וממלאת אותו בטעם, בחום ובאושר! בשבת הזו, פרשת יתרו, נקרא שוב את סדר מעמד קבלת התורה. זו שבת שכונתה בחיבה בפי צדיקים ז"ע 'שבת קבלת התורה', והרה"ק מלובלין ז"ע חושף מתנה יקרת ערך שמסתתרת בשבת הכאילו שגרתית הזו:

כן כן, בשבת הזו יכול כל יהודי לקבל את התורה מחדש, כמו בחג השבועות. קריאת פרשת קבלת התורה אינה תיאור היסטורי, אלא מעמד ששב ונשנה בשבת הזאת עם שחר, בכל מקום בו קריאת התורה תושמע ברמה. וכשנקרית בפנינו הזדמנות כה מחממת לב ומעוררת התלהבות לקבל את התורה מחדש - זה הזמן לתפוס אותה בכל הכה, לאמץ אותה אל הלב, להסתער מחדש עליה באהבה אין קץ!

הבה נתפוס את השבת הזו, ונקבל בה את התורה מחדש, נתחבר אליה באמת, מתוך תחושה עילאית שהיא חיינו ואורך ימינו, ולכן נהגה בה יומם וליילה. נחפש עוד הזדמנויות להוסיף בתורה, עוד לימוד רצוף, עוד סדר קצר, עוד שיעור יומי, עוד האזנה לשיעור מוקלט - כי התורה היא מקור האנרגיה והסיפוק שלנו בחיים, וכל כולנו שאיפה הומה מעומק הלב: 'ותן חלקנו בתורתך!' - עוד ועוד חלקים, עוד ועוד מתיקות, עוד ועוד חיים מאושרים!

רגע שיצר שינוי דרמטי...

ישנם ספרים מעניינים, שמאחורי כתיבתם עומד סיפור אנושי מרגש ומפעים, שלפעמים מובא בהקדמת הספר, כהסבר וכסיבה לכתיבתו. כזה הוא הספר 'עמלה של תורה', אותו חיבר אוד מוצל מאש המלחמה הנוראה, הרה"ח רבי מרדכי פלבינסקי זצ"ל, כשהקדמת הספר חושפת את סיפור חייו, וכך הוא מספר:

רבי מרדכי פותח ומתאר, את האימה שחוה בשנות הזעם, כשהנאצים ימ"ש ביקשו לכלות שם ושארית מישראל. לאחר כל מה שעבר עליו בשנות האימה, לאחר סאת הרדיפות וההתמודדויות שהיו מנת חלקו, זכה רבי מרדכי להינצל מהתופת, ולהישאר שריד מביתו וממשפחתו. ללא קרוב וגואל עלה לארץ וניסה לשקם את חייו, אפס כי קושי משמעותי אחד עמד לפניו, קושי עליו לא הצליח להתגבר:

לימוד התורה. בכל חשקו ותשוקתו ביקש לעסוק בתורה, להגות בסוגיות שאהבה נפשו בימים מקדם, לשקוד על דלתות התורה לילות כימים. אך סאת הצרות שעבר והקשיים שחוה הכבידו את הבנתו, והוא גילה שאינו מסוגל ללמוד. המילים פשוט לא נקלטו, ההבנה ממנו והלאה. האותיות הסתחררו לפניו כמצולה מבולבלת, וכל מאמציו להצליח להתרכז ולהבין - עלו בתווה.

כאדם בודד וגלמוד שאיבד את עולמו בשואה, הקושי הזה היה עוד

משא כבד על לבו, משא שהלך והכביד מיום ליום. הוא שאף וכסף לעסוק בדברי תורה ולהבינם, אך גילה כי למרות כל נסיונותיו - הוא פשוט לא מצליח להתחבר ולהבין. בירכתי מוחו כבר החלו לחלוף מחשבות של יאוש מהאפשרות שיזכה להתחבר לתורה, אך בתוך תוכו עוד בערו בו הרצון והתשוקה, להצליח לנצח גם במלחמה הזו... דמעות רבות של תפילות ובקשות שפך רבי מרדכי אל ספר התהלים הקטן, דמעות שחברו לדמעות געגועיו לימים בהם הגה בתורה, הבין אותה היטב והיו הדברים מאירים ומשמחים כנתינתם מסיני. הוא חיפש ספרי מוסר והדרכה שירגיעו את לבו, אך הדאגה והרצון להתחבר לתורה ולעסוק בה בהבנה ובהנאה רבה - הלכו וגברו כל העת.

מעומק יגונו וכאבו עלה לירושלים ונכנס אל הרה"ק בעל ה'בית ישראל' מגור ז"ע. עם כניסתו לחדרו התפרץ בבכי מר, ושאל מה מוטל עליו לעשות לנוכח העובדה שהוא אינו מבין דבר, התורה חתומה ואטומה בפניו. האם ירים ידיים? האם יוותר? האם נותרה לו תקווה?!

ה'בית ישראל' נשא אליו עיניים טובות, וענה קצרות: 'מ'לערנט ווי מ'קענט!' - לומדים עד כמה שיכולים. כלומר, גם אם אינו מבין דבר, גם אם אינו מצליח לחוש כי דברי התורה קונים שביתה בלב, גם אם הוא חש שאין לו תקווה להבין דברי תורה - עדיין מוטלת עליו חובה וזכות לעסוק בתורה, ללומדה בלי להבינה. אם יהודי מבין שמקור החיות שלו הוא מהתורה - אזי הוא עוסק בתורה גם אם אינו מבין! רבי מרדכי שב לביתו, והתחיל לאמץ את עצת הרבי. הוא ישב ולמד עמודים שלמים, אותם קרא בשקיקה בלי להבין מילה. הוא חש כי הלימוד הזה מעמיד אותו בפיצול רגשות נוראי: מחד גיסא - הוא חש זכות לעסוק בתורה, ולו בקריאה בעלמא בלי כל הבנה. מאידך גיסא - ככל שקרא יותר, גבר חשקו להבין, לקלוט, לחוש שהוא קונה וזוכר ומשנן...

שוב עברו עליו ימי התלבטות קשים מנשוא. הוא הוסיף ללמוד בקריאה נטולת הבנה, אך כאבו בשל חוסר ההבנה הלך וגבר. ואז, בורא עולם, נותן התורה, זימן לו 'זריקת חיזוק' נוספת, בדברי השל"ה הקדוש, שמגלה דבר מדהים:

לעתיד לבוא, כותב השל"ה הקדוש, יטול הקדוש ברוך הוא את כל אותם יהודים שלמדו בקריאה ולא הבינו מילה, וילמד אותם עד שיבינו את כל מה שקראו. כלומר - הלימוד בקריאה בעלמא אינו מבוטל כל עיקר - הוא נושא הבטחה שמימית שיבוא יום ונותן התורה בעצמו יסביר את הדברים, יבאר אותם ויבהיר אותם לאשורם. אמור מעתה כי הלימוד שלו אינו כה סתמי כפי שהוא נראה, לעתיד לבוא יזכה להבין את כל מה שקרא!

דברי השל"ה עשו עליו רושם עז, והוא חש כי התורה מדברת גם אליו, הוא מסוגל להתחבר אליה גם במצבו, וההבנה כי הוא מחובר לתורה והיא חיוי - קנתה בו שביתה, והוא קיבל החלטה: מעתה הוא מחובר לתורה, יהיה מה שיהיה, התורה היא חיוי, בין אם יצליח להבינה ובין אם לאו!

ומאותו רגע - חש כי מעיינות החכמה נפתחים בפניו. הוא למד ספר

ועוד ספר, וככל שהרבה לקרוא - החל להבין קמעא קמעא, לפתע המילים מתחילות להסתדר, הקושיות והתירוצים נראים מסודרים יותר, ועיניו מתחילות להאיר בשמחה!

ולא היו ימים מאושרים לרבי מרדכי מיודענו, כמו הימים האלה בהם גילה שעם כל ספר נוסף שפתח וקרא בו - נפתחו בפניו עוד מעיינות הבנה, והוא חש כי הוא מבין יותר ויותר. בכל יום מחדש יצא בריקוד עליז, לנוכח העובדה שהצליח להבין עוד שורה, עוד מהלך, עוד קושיא ועוד תירוץ הפכו לבהירים ומאירים. הוא חש מאושר מאי פעם - הנה, הוא זוכה ללמוד תורה, להבין אותה, ואפילו לזכור אותה!

וסיפורו זה, אותו הוא כותב, כאמור, בהקדמה לספרו, מחדד לנגד עינינו עד כמה התורה קרובה בעצם לכל יהודי, כל אחד יכול למצוא בה את מקומו. נדרשות רק הבנה מחודדת והחלטה ברורה, שהתורה היא החיים ולא ניתן לוותר עליה, וגם אם קשה להבין או להתמיד, וגם אם צפות ועולות דאגות רבות, וגם אם חווים אינסוף קשיים - עדיין יהודי מתמסר בכל מאוודו ללימוד התורה, ואז בוא יבוא היום והוא יגלה את האור שבתורה, והיא תמלא אותו בשמחה ובסיפוק!

ילד, בחור, יהודי יקר! לא תמיד קל להתחבר לתורה, לפעמים יש קשיי הבנה, קשיי ריכוז, קשיי התמדה, קשיים במציאת חברות או שיעור, קשיים אישיים ואחרים. אך ככל שברורה העובדה שהתורה היא חיינו, שהיא סם החיים שלנו ולא נוכל לוותר על החיבור עימה - כך נהיה מוכנים להשקיע בלימוד התורה כל מאמץ ומסירות עילאית, ואז לא ירחק היום והתורה תאיר ותזרח, תמלא באושר ובסיפוק, תאפשר להישען על אוצרות האנרגיה הטמונים בה!

אין סגולה כתורה, אין עמליה כישראל! - מתוך רצון, תשוקה וחיבור של אמת, יכול כל יהודי להגיע לאושר אמיתי בתורה, לסיפוק רוחני נאצל, לשמחה של הבנה וקניין תורה. הבה נהדק את החיבור לתורה, נאמץ אותה בחום, ונזכה שהתורה תאיר את חיינו, כי היא חיינו ואורך ימינו!

התעלמות מוחלטת מבשורה קשה...

היה זה עוד יום שגרתי בביתו של הגאון רבי ברוך סורוצקין זצ"ל, שכיהן כראש ישיבת טלז בארה"ב, לצד בן דודו הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל. רבי ברוך ישב ועסק בתורה יחד עם חתנו - החברותא שלו, כשלתע דפק שליח על הדלת, ורבי ברוך קם ופתח לו. היה זה שליח הדואר, שנשא בחיקו מעטפה חתומה, ועליה כיתוב 'אקספרס' - כלומר, זהו דבר דואר דחוף.

רבי ברוך פתח את המעטפה, הביט בתוכנה לרגע, סגר אותה מיד, הניחה בקצה השולחן ושב ללימודו. תוך שניה צלל בחזרה אל תוך דברי התוספות, ובמשך שעה ארוכה דלה פנינים של חידושים והבנות מים התלמוד, בצוותא עם חתנו. הוא הקשה ותירץ ויישב וביאר והוכיח ודחה וחזר והביא ראיה, ושוב ניסה מהלך שונה כשהוא מתעמק בדברי הראשונים והאחרונים...

הכיתוב 'אקספרס' שנחתם על המכתב שהונח מבוייש בפינת השולחן, צד את עיניו של החתן. לרגע התפללא, אם אכן זה דבר דואר

דחוף, מן הסתם הדבר היה מעיב על שלוות נפשו וריכוזו של רבי ברוך, ואולי אף דורש טיפול מיידי. אך בינתיים, הואיל ורבי ברוך עצמו שקוע כל כולו בסוגיא הנלמדת, גם מלב חתנו נשכח המכתב הדחוף...

שעה ארוכה עסקו השניים בצוותא בלימוד התורה, לא ביטלו מלימודם ולו רגע קט. המחזה היה משובב לב: רבי ברוך וחתנו התנצחו בלימוד, התווכחו והעלו סברות מסברות שונות, כשאווירה תורתית טהורה עומדת בחלל, מעוררת התרגשות ממש. הלימוד נמשך ונמשך, המוחות מאומצי הבנה והפנים מאירות בשמחה, העולם כולו בטל ומבוטל לעומת החיות שבסוגיא הנלמדת...

רק בתום לימודם, שקע לפתע רבי ברוך במחשבות, תוך שהוא מניח לחתנו להביט אל המכתב, ובכן:

ימים ספורים קודם לכן, חלה רבי ברוך במחלה שהרופאים התקשו לעמוד על טיבה. נערכו לו בדיקות שונות שנשלחו למעבדות מומחים ידועי שם, והנה, זה עתה חזר המכתב מאת הרופא, והוא דחוף, בהחלט דחוף. את מכתבו פותח הרופא בסיכום קצר של תוצאות הבדיקות, ומיד הוא חותך לשורת המסקנה:

'צר לי לבשר לכבוד הפציפינט הנכבד', כותב הרופא, 'כי מסקנתי היא שהמחלה המדוברת הינה חשוכת מרפא. הכאבים יילכו ויתגברו במשך חודשים ספורים, ובסופם פטירה מן העולם. עצתי להיפרד מהמשפחה והחברים, כי אין עוד סיכוי!'

זהו פסוקו של הרופא, חד, חלק ונחרץ. הוא קובע במילים ברורות כי מדובר במחלה קשה מנשוא, מחלה שאין לה תרופה, ומעתה - מסתבר שחיי תלויים לו מנגד, נותרו לו כמה שבועות עד כמה חודשי חיים בלבד!

ורבי ברוך, שקרא את המכתב וידע על תוכנו המאיים והמפחיד - שם אותו בצד, ושקע בחזרה בסוגיא מתוך שלוה אמיתית. תוכן המכתב, האיום הברור על חייו, הסכנה המרחפת מהמחלה הקשה - כל אלו בטלו כרוח נושבת, הן הוא עוסק בחיים עצמם, בלימוד התורה, וממנה הוא נוטל את חייו ואת חיותו!

הסיפור המופלא המובא בספר 'זכרונם לברכה' מפי חתנו, שעמד נפעם לנוכח המתחולל מול עיניו. איך יכול בן אנוש להגיע לדרגה שמכתב הנושא איום על חייו לא מטריד את מנוחתו? איך יכול יהודי להניח בצד מכתב ובו מסקנה כזו של רופא - ולשקוע בתוך הסוגיא בצלילה שליווה?!

אין זאת אלא, שכאשר יהודי מתחבר באמת לתורה, כאשר הוא חש כי היא הטעם בחייו והיא משוש לבו, דבר לא יכול לנצח את טעמה המתוק של התורה שכובש את לבו, דבר לא יכול להכריע את נופת הצופים שבתורה. טעמה כה ערב, ומחבר, ומאיר, ומשמח, ונפלא - עד שהוא מנצח כל מכתב, דחוף, קשה וכאוב ככל שיהיה, כי התורה מעוררת בו התרגשות גדולה עוד יותר!

הבה נראה לנגד עינינו את דמותו של רבי ברוך, שבחסידי שמים, בסופו של דבר שרד את המחלה וניצח אותה, והוסיף לחיות חיים ארוכים לאחריה, אבל ברגע האמת בו הגיע המכתב לא נע לבו ולא זע, כי החיבור שלו לתורה מהודק יותר, קרוב יותר, מרומם יותר

המפגש המרגש במפעל התה הראשון בפולין, של קלונימוס זאב ויסוצקי, שהביא להבנה עמוקה בסוגיית 'לימא מתניתין דלא כסומכוס'...

התורה היא לא החמצן של החיים! התורה היא החיים בעצמם!!

הרב בנימין בירנצווייג

"ביום הזה באו מדבר סיני" (שמות י"ט, א')

מהו "ביום הזה"? מדוע לא 'ביום ההוא'??

וביאר רש"י הקדוש: 'לא היה צריך לכתוב אלא 'ביום ההוא' - מהו 'ביום הזה'? שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו'. גם בספר דברים (כו, טז) כתב כן רש"י על הפסוק "היום הזה ה' אלוךך מצורך" - 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כאילו בו ביום נצטווית עליהם'.

עבודה קשה היא עד מאד, להרגיש יום יום ביושבנו להגות בתורה הקדושה, כאילו ניתנה היום בסיני! כיצד עושים זאת? כיצד מרגישים כך?! הרי אותה תורה למדנו אתמול ושלשום ולפני שנה ושנתיים, ואיך נחוש בה את ה'כחדשים'??

בספר 'אהל משה', הביא באור שביארו תלמידי סלבודקא, המחשה נפלאה נסוכה בניחוחות אוויר פסגות של סלבודקא: הנה קשה לאדם לאכול באותו יום מספר ארוחות שהן שוות ממש במראיהן וטעמן, וק"ו שקשה לאכול כך מספר ימים או תקופה, אך מי שהינו רעב, יאכל כל מה שיניחו לפניו, ואפי' יהיה אותו סוג האוכל שכבר אכל תמול שלשום, ומי שלא אכל מספר ימים, האוכל ערב לו כאילו לא אכל מימיו, ואין כל משמעות למה שאכל אוכל כזה בעבר, והכל מחמת הרעב הכבד שיש עליו.

וזו כוונת חז"ל, שהתורה צריכה להיות בכל יום בעיניך כחדשים, כי רצון התורה שאדם יהיה לו רעבון לתורה, ואם יהיה במצב כזה, הרי שהתורה אכן תהיה כחדשה אצלו בכל יום, ואין הלימוד של אתמול יכול להשביעו היום, כי הוא במצב רעבון.

נפלא למתבונן!

כך בלי תורה אין חיים!

אכן משפטים חזקים המעוררים לאהבת וחשקת התורה, אלא שלמרן בעל ה'ברכת שמואל' דברים אלו צרמו מאד, ונראה היה כי רוחו סוערת בקרבו בעקבות הדברים, ואכן מיד כשתם נאומו, עלה ה'ברכת שמואל' לבמה ואמר: "אמנם לא קראו לי לדבר וגם אין בכוונתי לדבר... אך התחייבנו למחות על כבודה של תורה... והיות ושמעתי דברים מזעזעים שפוגעים בכבודה של תורה, אין ברירה ואנו חייבים למחות"... והחל לדבר בהתרגשות נוראה ואמר: "מי שאמר שהתורה היא כמו אוויר לנשימה - אסור לומר כך! אוויר הוא לא החיים, החיים תלויים באוויר, האוויר הוא היכי תמצא כדי לחיות, אבל התורה זה החיים בעצמם!!!! בלי התורה אין חיים כלל! התורה היא חיות האדם והעולם כולו!"...

פעם בא יהודי לפני מרנא ה'חפץ חיים' ז"ע"א. בנו לומד בשיבת ראדין, ולפי מושגי האב בנו כבר למד דיו. בא האב לבקש רשות מה'חפץ חיים' ולקבל ברכתו ליטול את בנו שיעזור לו במסחרו. "למה תפסיקהו מללמוד?", שאל ה'חפץ חיים'. ענה לו האב: "מה אומר לכם רבי? ככל שאני רואה רבי עקיבא איגר שני כבר לא יצא ממנו, אז לפחות שיעזור לי בפרנסה!".

"במה אתה עוסק?", התעניין ה'חפץ חיים', ענה לו האב: "ירקן בשוק, והעבודה מאד קשה!", הקשה עליו ה'חפץ חיים': "תמהני עליך, למה לך לעבוד כל כך קשה? הרי רוטשילד שני כבר לא יצא ממך, אז למה לעבוד כל כך קשה...".

"מה הפירוש?", הזדעק האב "צריך לעבוד בשביל לחיות!", ענה

המשך בעמוד 27

ויש להוסיף ולחזק בהרגשתנו ענין זה של 'יהיו בעיניך כחדשים', שהנה התורה הקדושה היא לא לימוד חכמה עליונה, הנלמדת, להבדיל, כשאר חכמות. התורה הקדושה היא תורת חיים כפשוטו! כשאני לומד תורה אני מתחבר לחיים! אני חי ומפיק חיות לבריאה כולה - "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".

מסופר שבאחת האסיפות שנועדו לדון בדרכים להפצת התורה, ישבו כמה מגדולי ישראל, וביניהם מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ בעל ה'ברכת שמואל' מקמניץ. אחד הנואמים שנשא דברים בהתלהבות יתירה אודות שבחה של תורה, אמר בתוך הדברים שהתורה היא כמו אוויר לנשימה! וכשם שללא אוויר א"א לחיות -

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק שליט"א**
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 29

הרב **חיים שמרלר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 25/26

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 21

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 22

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 23/24

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 131

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 28

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

הביטו היהודים בצלחות הפירות, סקרו את המזלגות הארוכים, ופעלו בזריזות. כל אחד שיפד פלחים במזלגו, והושיטו נכחו אל פי של היהודי העומד מולו. בתוך דקות מספר התרוקנו הצלחות, וברכו ברכה אחרונה...

"ההבנתם מדוע אנו העם הנבחר?" אמר השר לחבריו המשתאים, "משום שאנו פועלים כאיש אחד, ודואגים איש לרעהו!"...

המכות כאבו

אני זוכר - היה זה בראשית ימי המדינה, כשהביאו את עולי תימן ארצה. גזזו פאות, העבירו על הדת, איימו לשלול את הפרנסה, את פת הלחם, ממי שישלח את ילדו לחינוך תורני. הלכנו, כמה בני תורה, לראש העין, לרשום את בניהם לחינוך שכה רצו בו. ועוקרי הדת החטיפו לנו מכות רצח, זה היה נורא...

חזרנו באוטובוס. אני זוכר שתימני אחד ישב לידינו וקונן: "ומפני חטאינו גלינו לארצנו", הלב נקרע.

עלינו לבית של ה'חזון איש' זכר צדיק לברכה. המכות כאבו, אבל הכישלון צרב. אמרתי: "רבי! בפולין וברוסיה עברנו שואה גשמית, פה עוברים שואה רוחנית!", סיפרתי איך גורשנו במכות, ככלבים. הזדקק ה'חזון איש' וענה: "אנחנו חיילים! עלינו לעשות כל מה שבכוחנו, וה' ישלם שכרנו!".

שאלנו: "להמשיך?"

וענה: "בכל הכח! על כל מכה - ישולם שכר עצום ורב!" האמת, בטוח הייתי שכוונתו לשכר רב בעולם הבא - אבל כשאני רואה את פריחת עולם התורה הספרדי, את תלמודי התורה והיכלי הישיבות וכוללי האברכים, המוני בני התורה, כן ירבו, אני מבין שכונת ה'חזון איש' היתה לשכר עצום ורב בעולם הזה, יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו!

והיו אותן מכות כהכאת הצפרדע במצרים. על כל מכה שספגנו יצאו נחילים נחילים של בני תורה, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו! ללמדנו, שעלינו לעשות את שלנו - וה' יעשה את שלו!

(מתוך הגדה של פסח 'והגדת')

ותקבל עליה שכר מלא, כהבטחת חכמינו: חישוב אדם לעשות מצווה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה!".

"אז מדוע דחו את חסדי, מדוע נתצו את פנסי?" "עליך להבין", ענה הרב, "העוברים והשבים נעזרו באור הפנס וברכוכ. אבל באישון לילה יצאו הגנבים למלאכתם, והם - במחשך מעשיהם, והאור מסכל מזימתם. עלולים לראותם, לחשפם ולהסגירם. אינם מסוגלים לסבול את האור, והם שניפצו את הפנס..."

לעניינינו: "נר מצווה ותורה אור" (משלי ו, כג) עם ישראל נושא האור. נוהג על פי התורה, הליכותיו מעודנות ומשפטיו צדיקים, ומהווה תוכחה אילמת ונוקבת לכל ההולכים בשרירות ליבם, פורקים עול ומתמכרים לתאוות. משולחי יצרים המשולים לחושך ואפילה, ואינם מסוגלים לסבול את האור הקורן מהבית היהודי ומבית המדרש - כלום פלא בכך, שהם שוברים ומנתצים את הפנס!?

אין לאכול בידיים

הקיסר האוסטרי פנה לרב המדינה השר רבי שמשון ורטהיימר זצ"ל ואמר לו: "נקעה נפשי מהסתת השרים והכמרים, שטוענים נגד גאוותכם על היותכם העם הנבחר. התוכל לענות להם תשובה שתסכור פיותיהם פעם אחת ולתמיד?"

ענה: "ודאי, ועוד היום!". לפי הוראתו נערך שולחן ארוך בטרקלין המלכות. במרכזו, לכל האורך, צלחות ובהן פלחי פירות העונה. בהוראתו, שקדו צורפי המלכות על כלי הסעודה. כל השרים הוזמנו לצפות במבחן. עמדו לאורך הקירות והביטו בשולחן הערוך. משרתי המלך יצאו והביאו ארבעים גוים מרחוב העיר. הציבום משני צידי השולחן. והכרוז הודיע: "אין לאכול בידיים, רק באמצעות מזלג!"

אבל מזלגות, אין. המלצרים נכנסו, והניחו לצד כל אדם מזלג, ארכו כחנית. הביטו בו נדהמים, איך אוכלים עם כזה כלי? המתינו המלך והשרים כרבע שעה, ושלחו את האנשים לדרכם.

עוד הם יוצאים, ואל הטרקלין נכנסו כארבעים יהודים, שמשרתי המלך הביאו מהגטו היהודי. העמידום משני קצוות השולחן, והכרוז הודיע: "אין לאכול בידיים, רק באמצעות מזלג!"

המשך מעמוד 5 | מרן רבי שמואל הלוי וואזנר זיע"א

באמצע השולחן ולא בראש. משביקש רבינו להושיבו בראש, נענה החזון איש ואמר בבדיחותא: "מהיכתי תיתי ששם הא ראש השולחן? ואולי ה'מזרח' הוא דווקא במקום בו אני יושב?!"... עוד סיפר, כי בעת שה'חזון איש' נעמד על מקומו להקריא את נוסח הפרובול, נעמד גם רבינו מפני כבודו, והורה ה'חזון איש' לשבת, באמרו כי בית דין צריכים לשבת בשעת הדין.

בכל עת מצוא טיפח ה'חזון איש' את מעמדו של רבינו כרב. סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, כי בימים ההם בא פעם אל ה'חזון איש', ושאלו אל מי עליו להפנות את שאלותיו בהלכה בעת שלא יוכל להכנס אליו. נענה החזון איש ואמר: "כאשר יש לך שאלות בהלכה -

לך עמן אצל הרב וואזנר..." הוראה זו אף חזרה ונשתנה מפי גיסו של ה'חזון איש', מרן הסטייפלער זצוק"ל, שהשיב פעם על שאלה דומה כי "שאלות בהלכה שואלים אצלנו את הרב וואזנר". אגב, העיד רבינו כי הגאון הסטייפלער היה נחבא אל הכלים באותה תקופה, וכלל לא ידעו אז מגאונותו, אולם החזון איש 'הלשין בפניו' - כלשון רבינו - על גדלותו בתורה. בהקשר לכך יצוין עוד, כי פעם ביקש החזון איש מאת רבינו, כי בעת שאופה את המצות מצוה בחבורתו בערב פסח, יפריש שלוש מצות עבור גיסו הסטייפלער שהקפיד על כך.

(מתוך 'אבי הוראה')

"הביאו את האיש הזה אל רבינו הגר"א, והוא אמר לגר"א: 'רבנו, אני רוצה לומר משהו לפניכם. ביום חמישי בשבת, ישבתם כאן בחדר, וחדשתם בפרשת 'האזינו', על פסוקים אלו ואלו, וישבו לצדכם הרשב"י מימין והאריז"ל משמאל..."

"מספר רבי חיים מוולאז'ין, שהגר"א מאוד התפלא איך האיש הזה יודע על כך, ואמר: 'הרי אני שילחתי מכאן אפילו את הגבאי שלי, כדי שלא יהיה איש עמדי באותו הזמן, ואיך יודע זאת האיש הזה מהחלומות שלו?'

"וכשהגר"א הזכיר את החידושים שחידש, מספר רבי חיים מוולאז'ין, 'צהבו פניו והוא שמח מאוד מאוד, וניתן היה להבין מהשמחה העצומה שנראתה אז על פני הגר"א, שאכן היו אלו חידושים כל כך נפלאים עד שהיה ראוי לדרוש אותם בפני רשב"י."

"הגר"ח משלים את הסיפור ואומר שהגר"א ראה בפניו של אותו חולם חלומות שהוא בעל מרה שחורה, והוא מבאר ש'בעל מרה שחורה' לפרקים חלומותיו אמתיים, ועל כן, למרות שחלומותיו של אותו בעל מרה שחורה אמיתיים היו, והוא באמת ידע נסתרות, הורה הגר"א לגבאי שלו לגרש אותו ולסלק אותו מביתו במהרה, כי הוא בעל מרה שחורה..."

"אם הייתי מספר את הסיפור הזה לאדם מן השורה, ומבקש ממנו שינסה לנחש על מי סופרו הסיפורים", מסכם רבי נח גולדברג את דבריו, "אין לי שמץ של ספק שמי שלא שמע על הסיפור הזה ולא ידע אותו, היה אומר בוודאות שזה כנראה סיפור מהבעל שם טוב, או אולי מהרבי מלובלין וכדו', אבל הנה כי כן, הסיפור הזה כתוב במפורש בהקדמת הגר"ח מוולאז'ין, לביאור הגר"א על ספרא דצניעותא, וכל הרוצה יעיין בעצמו ויראה כי אכן כתובים הדברים הללו בציפורן שמיר, למען יחקקו בזיכרוננו ונלמד מהם גם על גדולת הגר"א, גם על יחסו המיוחד לרבינו האר"י הקדוש, וגם כדי שנלמד אנו כמה גדול כח הצדיקים, וכמה חשוב לזכור ולהזכיר זאת מעת לעת, כדי להתחזק על ידיהם בתורה וביראת שמים ובכל המידות הטובות".

שסיפורי צדיקים זה עניין של חסידים, ושגם אם הציבור שאינו נמנה על עדת החסידים מספר סיפורים, זה משהו חדש שלא היה בעבר, ופעם היו הסיפורים נחלתם של החסידים בלבד.

"ולא היא. אנחנו רואים שחכמי הדורות כתבו סיפורי צדיקים, חלקם בצורה מרוכזת וחלקם באופן מפוזר, בהקדמות לספרים ותוך כדי תשובות ובכל מיני דרכים כאלו ואחרות, ואנחנו רואים שלסיפורי הצדיקים היתה חשיבות גדולה לא רק אצל החסידים.

"ומי לנו גדול בין תלמידי הגר"א, כתלמידו המובהק רבי חיים מוולאז'ין, בעל 'נפש החיים', שכותב בהקדמתו לפירוש הגר"א על ספרא דצניעותא, סיפור מופלא ונורא מרבו הגר"א, אשר תסמנה שערות הראש למשמע גודל קדושת אדונו הגר"א, והעובדה שהגר"ח מוולאז'ין הטריח עצמו לכתוב את הסיפור, מלמדת אותנו את העניין הזה של גודל מעלת סיפורי הצדיקים, ויש באמתחתי עוד דוגמאות רבות כאלו, אבל תכלה היריעה ולא יכלו הסיפורים.

"אני ממליץ בכל לב למי שיש תחת ידו את הספר, שיעיין בעצמו בהקדמה וירווח נחת", אומר הרב גולדברג, "אבל אספר זאת כאן בשפה המדוברת בימינו, למען יוכלו הכלל להפיק תועלת מהסיפור המופלא הזה.

"את הסיפור מספר הגר"ח זצ"ל, כתגובה לשמועות שנפוצו באותה עת כאילו הגר"א לא העריך את רבינו האריז"ל חלילה וחס, והגר"ח כותב מילים מאוד מאוד חריפות על מי שמוציא דיבורים כאלו מפיו, רחמנא ליצלן, כאילו הגר"א לא האמין בתורת האריז"ל, חלילה וחלילה.

"והוא מספר כך: 'נאמן עלי אבא שבשמים', כך הוא מתחיל את הסיפור, כדי להדגיש שמדובר בעובדה אמיתית ולא בגוזמאות חלילה, 'שפעם היה בוולנא איש אחד, שהיה חולם חלומות, והיה יודע בחלומותיו דברים נסתרים על אנשים אחרים, שאף אדם מלבדם לא ידעם מעולם, ובכל זאת הוא ידע נסתרות ממש. האנשים היו מפחדים מפניו, כי הוא היה יודע מה שהם עושים בחדרי חדרים, והיה ממש פחד לבוא לפניו.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? **שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il**

באותו יום, בעת קבלת קהל, הגיע לפני הרב אדם בעל מפעל גדול, והתלונן על שריפות שפורצות במפעל ללא סיבה מובנת, ושאל מה עליו לתקן כדי למנוע מכה זו?

ענה לו הרב, מתוך מה שלמד על עצמו ועל בשרו כמה שעות קודם לכן... "כשתכבה את השריפה שבתוך לבך ונפשך, שלא לכעוס ושלא להכעיס, לא במפעל עם הפועלים, לא בבית הכנסת בין

(מתוך 'טיב המעשיות')

חברים, ועל אחת כמה וכמה שלא בביתך פנימה עם בני הבית, שלא להתכעס ושלא להקפיד - אז ממילא תכבינה כל שאר השריפות!"

"ואכן", סיפר האיש: "לאחר שקיבלתי על עצמי קבלה זו, ומשלתי ברוחי להתנהג בסבלנות ובאורך רוח לכל אדם ובכל עניין, לא היו, ברוך השם, עוד שריפות במפעל!"

מאומצת - אזי יראה כי מוחו יתאושש מהמאמץ ויתרפא!
 רבי נפתלי שמע את הדברים, והשיב מידי: 'כך אני חי וכואב לי, אבל בלי התורה - אינני חי! אינני יכול לחיות בלי לחשוב ולהתרכז בדברי תורה!'

סיפור זה, המופיע בהקדמת הספר 'בינת ראובן' שחיבר בנו, מחדד לנגד עינינו מהו קשר אמיתי לתורה, קשר של חיבור מהותי. ללא התורה - החיים אינם חיים! אז גם אם התורה דורשת מסירות והקרבה, גם אם היא דורשת מאמץ ומחשבה, אך הלא בלעדי התורה למה ליהודי חיי? מה טעם בשהותו בעולמו לולא טעם התורה הממתק את חייו?!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

ועוצמתי הרבה יותר. הבה נתחבר גם אנו לתורה בכל כוחנו, נתמסר להבנתה ולהתמדה בה, ונזכה שהתורה תמלא את חיינו ותכבוש אותנו בקסם המופלא שאין דומה לו, בקסם של מתיקות התורה!

החיים האמיתיים...

לא בכל יום הוזעק דוקטור פולטוי, רופא פולני מפורסם, לאבחן ולטפל בבעיה סבוכה שכזו. הפעם היתה זו קריאת חירום של ממש - הגאון רבי נפתלי טרופ זצ"ל, ראש ישיבת ראדין שנודע בספרו 'חידושי הגרנ"ט', חש בראשו כאבים עזים, עד שלא הצליח להתגבר עליהם ואלו החלישו אותו מאוד. הרופא נקרא לבדוק כיצד ניתן להקל את הכאבים, ופסק על אתר:

'מוחו מיוגע מדי מעומס מאמץ ומחשבה מרובה. עליו לנוח מכל פעילות חשיבה, קלה ככל שתהיה. אילו יתן למוח לנוח מחשיבה

לימים, הגיע הבחור השני למפעל של 'ויסוצקי', כדי להתקבל לעבודה. גלגולים רבים עברו עליו, והוא הגיע עד פת לחם, והנה הוא שמע על חתנו של בעל המפעל, שהיה החברותא שלו מהישיבה, הוא נפגש עימו ופרץ בבכי ואמר: "נראה שכן יש נפקא מינה אם המשנה הולכת כסומכוס או לא!". אכן, התורה היא לא חכמה פילוסופית, התורה היא חכמת אלוקים ומשכך היא חיים ללומדיה, כל מילה והבנה בתורה - מחיה את לומדיה ואת כל העולם כולו!

מעתה, אדם הנצרך לחמצן כל יום, האם שייך לומר שהוא מרגיש בחמצן טעם של החמצן של אתמול? הרי זה החיים שלו, וכל יום הוא נושם חיים מחדש בזכות החמצן! כך היא התורה, היא לא סתם חכמה להתפלסף בה, היא חכמת חיים ללומדיה, כל יום שלומדים מתחברים מחדש לצינור החיים! ובמושג 'חיים' לא שייך ישן! לא שייך טעם של אתמול! כל רגע של חיים הוא חדש ומתחדש בפני עצמו!
 אם כך נחשוב כשנבוא ללמוד תורה - אז יקל עלינו להרגיש 'בכל יום כחדשים'!!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

ה'חפץ חיים': "אכן צדקת, צריך גם ללמוד בשביל לחיות!!".

שני בחורים למדו יחד בישיבה, לאחד לא היה חשק כלל ללימוד התורה, וכאשר הגיעו לסוגיא של 'לימא מתניתין דלא כסומכוס', אמר לחברותא שלו: "מה איכפת לי אם המשנה היא כסומכוס או לא... ורצה לעזוב את הישיבה לעבוד".

ניסה הבחור השני להסביר לו, שכל מילה בתורה היא קדושה, ולא כך היא דרך הלימוד בתורה, אבל כשהמשיכו בסוגיא, והגיעו לתוס' ששואלים: "א"כ יוצא שהרישא היא כסומכוס ולא הסיפא....", שוב התקעס אותו בחור ואמר: "עזוב אותי... שהרישא תהיה כסומכוס או לא, מה איכפת לי? מה זה נותן לי?". קם ממקומו בכעס, ועזב את הישיבה לצמיתות.

בהמשך גויס אותו בחור לצבא, והיה נע ונד שנים מספר, עד שכעבור כעשר שנים הצליח להקים בית.

החברותא שלו עלה והתגדל בלימוד, והפך לאחד הבחורים הטובים בישיבה, וכשהגיע הגביר הגדול קלונימוס זאב ויסוצקי לחפש בחור לביתו, הציע לו ראש הישיבה את הבחור הזה, ואכן השידוך יצא לפועל, הוא נעשה אברך, המשיך בלימודו וחמיו פרנסו בשפע ככל אשר היה נצרך לו, וזכה לתורה וגדולה על שולחנו.

077-2222-666

או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב' דף יומי בהלכה'

- ◆ האם מותר לילדים לאכול בשר בתשעת הימים?
- ◆ איזה שיער מותר לקצר בתשעת הימים?
- ◆ היכן ראוי שלא לצעוד בימי בין המצרים?

חודש אב; או שבנוגע לקטן אין להחמיר אלא בשבוע שחל בו תשעה באב, כעיקר הדין. ולמעשה, נוהגים להקל בכיבוס בגדי תינוקות ופעוטות אף בשבוע שחל בו תשעה באב. ויש לבצע את הכיבוס בצינעה, אך לאחר הכביסה מותר לתלות את הבגדים לייבוש בפרהסייה.

איסור הרחיצה בתשעת הימים

- מנהג ישראל שלא לרחוץ במים חמים בשבוע שחל בו תשעה באב. ומנהג בני אשכנז להחמיר בכך כבר מראש חודש אב, ואף במים קרים. ואף למנהג זה, מותר לרחוץ את הפנים, הידיים והרגליים, במים קרים.
- בערב שבת 'חזון', מותר לחפוף את הראש במים חמים. והרגיל לרחוץ במים חמים בכל ערב שבת, רשאי לרחוץ גם את פניו, ידיו ורגליו במים חמים. ונחלקו הפוסקים אם מותר להשתמש בסבון.
- איסור הרחיצה ב'תשעת הימים', הוא רק כשנעשית לתענוג, אבל כשנעשית לשם הסרת לכלוך הריהי מותרת.

מהלכות ימי בין המצרים

- בימי 'בין המצרים', דהיינו משבעה עשר בתמוז עד לתשעה באב, אין מברכים ברכת 'שהחיינו' על פרי חדש, או על בגד חדש; ובשבתות שבימים אלו, מברכים שהחיינו.
- בימי בין המצרים, קיימת סכנה יתירה להיזק מִשֵּׁד המכונה 'קֶטֶב מורידי', ולכן הזהירו חכמינו ז"ל שלא ללכת ביחידות בשעות מסוימות ביום, ושלא לצעוד במקום העובר בין 'שמש' לצל, וכן שלא להכות את הבנים ואת התלמידים.
- ב'סעודה המפסקת' שבערב תשעה באב, אסור לאכול יותר מתבשיל אחד, ואף בשתייה יש למעט מהכמות הרגילה, מלבד בשתיית מים.

איסור בשר ויין בתשעת הימים

- מנהג בני אשכנז וחלק מבני ספרד, שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין מראש חודש אב עד לתשעה באב; ומנהג רבים מבני ספרד להחמיר בכך רק מב' באב ואילך.
- בכלל איסור בשר ויין ב'תשעת הימים', אסור גם לאכול בשר עוף, ולשתות מיץ ענבים. וכן נכללים באיסור זה כל מאכל ומשקה שמעורבים בהם בשר ויין, כאשר טעם הבשר והיין מורגש בהם.
- קטן אסור בבשר ויין בתשעת הימים אף כשלא הגיע לגיל חינוך. ויש אומרים שקטן בן שלוש וְנִמְטָה, מותר בבשר וביין.
- לדעת השולחן ערוך, שתיית היין בהבדלה בתשעת הימים, מותרת כרגיל. ולדעת הרמ"א, אם יש במקום קטן שהגיע לגיל חינוך להבדלה ולברכות הנהגין, אך לא הגיע לגיל חינוך לאבילות - ישתה הוא את היין.
- בסעודת ברית מילה, פדיון הבן, או סיום מסכת, הנערכת בתשעת הימים, מותר לאכול בשר ולשתות יין. וישנן הגבלות שונות בקשר למהות המשתתפים בסעודה ומספרם.
- מן התורה, נדר אינו חל אלא על 'חפצא', כלומר שהנודר אוסר עליו דבר מסוים שיש בו ממשות, כגון שאוסר עליו בשר באכילה; ובאופן זה, חל הנדר גם על 'דבר מצוה'.

תספורת וגילוח בימי בין המצרים

- תספורת וגילוח אסורים בשבוע שחל בו תשעה באב, ומנהג בני אשכנז להחמיר בכך משבעה עשר בתמוז ואילך. והגילוח אסור בכל אזורי השיער שבגוף, למעט שְׁעַר השפם, שמותר לגלחו כאשר הוא מפריע לאכילה.
- למנהג בני אשכנז, נחלקו הפוסקים אם יש להחמיר בתספורת לקטן משבעה עשר בתמוז ובכביסה מראש